

Saana Uusitalo

KOULUVIIHTYVYYS MERENOJAN KOULUSSA KALAJOELLA

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutus
Toukokuu 2019**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Toukokuu 2019	Tekijä/tekijät Saana Uusitalo
Koulutusohjelma Sosiaaliala		
Työn nimi KOULUVIIHTYVYYS MERENOJAN KOULUSSA KALAJOELLA		
Työn ohjaaja Leena Raudaskoski		Sivumäärä 41 + 15
Työelämäohjaaja Riku Saksholm, Matti Laulainen		
<p>Tein tutkimukseni kouluviihtyvyydestä Kalajoelle Merenojan koululle. Kohderyhmänä olivat yläkoulun oppilaat. Tutkimuskysymyksiä oli kolme. Mitkä asiat vaikuttavat kouluviihtyvyyteen? Miten kyselyssä nousseet tekijät vaikuttavat kouluviihtyvyyteen? Kuinka paljon kyselyssä eri tekijät vaikuttavat oppilaisiin?</p> <p>Tutkimuksen pohjaksi löysin tietoa niin kirjallisuudesta kuin verkkolähteistäkin. Tutkimuksen suunnittelun tueksi löysin neljä opinnäytetyötä. Jokainen opinnäytetyö lähestyi kouluviihtyvyyttä eri näkökulmasta. Tutkimuksessani päätin huomioida vain koulun sisäisten asioiden vaikutuksia viihtyvyyteen. Jaottelin kysymykset kolmeen aihealueeseen, jotka olivat fyysinen ympäristö, oppilashuollolliset asiat sekä vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet. Fyysisen ympäristön vaikutuksia oli kuvattu laajalti Työterveyslaitoksen ja kirjoittajien julkaisemassa teoksessa Ergonomia. Oppilashuollosta ja siihen kuuluvista toimijoista löysin tietoa monista eri verkkolähteistä. Sosiaaliin suhteisiin ja vuorovaikutukseen liittyen hyviksi tietoperustan lähteiksi valikoituivat muun muassa Christina Salmivallin teos Kaverien kanssa-Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys, Pauli Juutin ja Pontus Salmen teos Tunteet ja työ sekä Rauno Haapaniemen ja Liisa Rainan teos Rakenna oppiva ryhmä- Pedagogisen viihtymisen käsikirja. Tutkimus oli kvantitatiivinen, mutta siinä oli myös laadullisia piirteitä avoimien kysymyksien vuoksi. Toteutin kyselyn yläkoululaisille verkkokyselynä Webropol-sovelluksen avulla.</p> <p>Kyselystä selvisi, että fyysiseen ympäristöön oppilaat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä. Koulu oli onnistunut luomaan suurimmilta osin hyvät puitteet, jotka mahdollistivat koulussa viihtymisen. Sisustukseen kuitenkin kaivattiin värejä, verhoja, taidetta ja sohvia. Piha-alueilla oli paljon aktiviteetteja, mutta erityisesti istumapaikkoja kaivattiin lisää. Oppilashuollollisten asioiden koettiin vaikuttavan joko positiivisesti tai ei ollenkaan. Etenkin ennaltaehkäisevän oppilashuollon, kuten KiVa-koulutoiminnan ja tukioppilastoiminnan vaikuttavuutta tulisi lisätä. Sosiaalisista suhteista oppilaat kokivat kaverien vaikuttavan viihtyvyyteen eniten ja positiivisesti. Koko ikäluokan ja koko koulun välinen ilmapiiri koettiin pääsääntöisesti hyvänä, mutta ikäluokkien ja joidenkin ryhmien välillä oli havaittavissa myös huonoa ilmapiiriä. Opettajien ja oppilaiden väliset suhteet koettiin enimmäkseen positiivisena, mutta osa koki, että tämä vaihtelee opettajasta riippuen. Kokonaisuudessaan koulussa vaikutti vallitsevan myönteinen ilmapiiri, mutta sitä voisi kehittää.</p>		

Asiasanat Oppilashuolto, Sosiaaliset suhteet, Viihtyvyys, Vuorovaikutus, Ympäristö
--

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date May 2019	Author Saana Uusitalo
Degree programme Social services		
Name of thesis COMFORT AT SCHOOL IN KALAJOKI		
Instructor Leena Raudaskoski	Pages 41 + 15	
Supervisor Riku Saksholm, Matti Laulainen		
<p>I did my research about comfort at school. I did it to secondary school students. I had three questions in my study; Which things affect the comfortable feeling at school? How do different factors in the survey affect comfort in school? How much different factors affect students?</p> <p>I found the information as the basis for the research from literature and network sources. To support my planning, I found four Theses. Every one of them approached the subject, comfort at school, from a different perspective. In my research I decided to observe only the internal factors in school that affect to comfort in school. I divided the questions into three topics, which were physical environment, matters of student welfare and interaction and social relationships. The effects of the physical environment were widely described in the book named Ergonomi, published by the institute of Occupational Health and writers. Information about student welfare was found in many different online sources. As for social relationships and interaction I found three good books written by Christina Salmivalli, Pauli Juuti and Pontus Salmi and Rauno Haapaniemi and Liisa Raina.</p> <p>The research was quantitative but it had also qualitative features because of the open-ended questions. I implemented the survey with Webropol-programme online.</p> <p>Students were mostly happy with the physical environment, but they wished for more colour, curtains, art and sofas to the school. To the school yard they wanted more seats. Otherwise, the school mostly seemed to succeed in creating a good environment.</p> <p>Students thought that student welfare in their school is good, but some of the students had not seen the positive effect of services. The school should increase especially the efficiency of support student activity and KiVa Anti-Bullying Program.</p> <p>Interaction and social relationships in the school were experienced mostly positive. The students thought that friendships influenced comfort the most. The entire school students team spirit might be something to improve, because a quarter of the students thought it did not affect positively their comfort at school. Some students had also problems with some of the teachers.</p>		

Key words

Comfort, Environment, Interaction, Social relations, Student welfare

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KOULUVIIHTYVYYTEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT	3
2.1 Aikaisemmat tutkimukset	3
2.2 Fyysisen ympäristön merkitys viihtyvyydelle.....	4
2.3 Oppilashuollollisten asioiden merkitys viihtyvyydelle	6
2.3.1 Tukioppilastoiminta	6
2.3.2 KiVa Koulu®	7
2.3.3 Opinto-ohjaajan palvelut.....	8
2.3.4 Terveystieteiden palvelut koulussa.....	9
2.3.5 Koulukuraattorin palvelut	10
2.4 Vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden merkitys viihtyvyydelle.....	10
2.4.1 Yläkoululaisten ystävyyssuhteet	11
2.4.2 Luokka, ikäluokka ja koko koulun oppilasjoukko yhteisönä	11
2.4.3 Oppilaiden ja opettajien välinen vuorovaikutus	12
3 TUTKIMUKSEN KULKU	15
3.1 Tutkimusaiheen ja tutkimusotteen valinta	15
3.2 Tavoitteiden asettaminen.....	15
3.3 Kyselyn laatiminen ja tutkimuksen suunnittelu	16
3.4 Aineiston analyysi.....	19
4 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET	20
4.1 Fyysisen ympäristön viihtyisyys.....	20
4.2 Oppilashuollollisten asioiden vaikutus viihtyvyyteen	25
4.3 Vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden merkitys kouluviihtyvyydelle.....	27
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	30
5.1 Työn tavoite ja menetelmät	30
5.2 Tulokset	30
5.2.1 Fyysisen ympäristön vaikutus kouluviihtyvyyteen	30
5.2.2 Oppilashuollollisten asioiden vaikutus kouluviihtyvyyteen	32
5.2.3 Vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden vaikutukset viihtyvyyteen	33
5.3 Kehittämisideoita kouluun.....	34
5.4 Oman työn arviointi	36
5.4.1 Aihe ja tutkimusmenetelmät	36
5.4.2 Tavoitteiden saavuttaminen	37
5.4.3 Luotettavuus	39
5.5 Oma oppimisprosessi.....	39
LÄHTEET	41
LIITTEET	

TAULUKOT

TAULUKKO 1.Koulun ruokalan toimivuus	22
TAULUKKO 2 Koulukuraattorin palveluiden positiivinen vaikutus viihtyvyyteen.....	27

1 JOHDANTO

Tein tutkimuksen kouluviihtyvyydestä Merenojan koululle Kalajoelle. Aihe kiinnosti, koska yläkouluissa osalla oppilaista esiintyy perinteisesti häiriökäyttäytymistä, poissaoloja ja koulukielteisyyttä. Kouluviihtyvyys vaikuttaa kyseisiin asioihin väistämättä ja se on kytköksissä myös peruskoulun keskeyttämiseen. Koulu-viihtyvyyttä kartoittamalla voitaisiin saada hyödyllistä tietoa siitä, mitkä asiat koulussa kaipaavat kehittämistä, jotta viihtyvyys lisääntyisi. Tämä voisi ennalta ehkäistä epätoivottuja ilmiöitä, kuten poissaoloja ja koulupudokkuutta. Opintojen jälkeen haluaisin myös mahdollisesti työskennellä nuorten ja lasten parissa. Kohderyhmä eli yläkoulun oppilaat sopi tukemaan tavoitettani. Toisen harjoitteluni, ammatillisten työmenetelmien harjoittelun, tein Raahessa koulukuraattorin ohjauksessa ja sain harjoittelun aikana innostuksen kouluympäristössä työskentelemiseen. Opinnäytetyön suuntaaminen kouluun tuntui täten luontevalta vaihtoehdolta.

Opinnäytetyössäni kartoitin, mitkä asiat koulussa vaikuttavat oppilaiden kouluviihtyvyyteen. Lisäksi selvitin, miten nämä tekijät vaikuttavat. Tämän avulla oli tarkoitus nostaa esille koulun voimavaroja ja kehittämistarpeita kouluviihtyvyyden suhteen. Lisäksi selvitin tutkimuksessa, kuinka paljon eri tekijät vaikuttavat. Vastausten perusteella halusin pystyä päättelemään sen, mitkä tekijät ovat tärkeimpiä ja kiireellisimpiä kehityskohteita. Huomioin tutkimuksessani vain koulun sisäisten asioiden vaikutuksia viihtyvyyteen, vaikka osalla oppilaista muut tekijät, esimerkiksi kotiolot, univaikeudet tai mielenterveydelliset ongelmat voivat vaikuttaa kouluviihtyvyyteen enemmän. Tämän rajauksen tein siksi, että koulun sisäisiä asioita on helppo ryhtyä kehittämään käytännössä tulosten perusteella.

Kyselystä selvisi, että fyysiseen ympäristöön oppilaat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä. Koulu oli onnistunut luomaan suurimmilta osin hyvät puitteet, jotka mahdollistivat koulussa viihtymisen. Sisustukseen kuitenkin kaivattiin värejä, verhoja, taidetta ja sohvia. Piha-alueilla oli paljon aktiviteetteja, mutta erityisesti istumapaikkoja kaivattiin lisää. Oppilashuollollisten asioiden koettiin vaikuttavan joko positiivisesti tai ei ollenkaan. Etenkin ennaltaehkäisevän oppilashuollon, kuten KiVa-koulu toiminnan ja tukioppilastoiminnan vaikuttavuutta tulisi lisätä. Sosiaalisista suhteista oppilaat kokivat kaverien vaikuttavan viihtyvyyteen eniten ja positiivisesti. Koko ikäluokan ja koko koulun välinen ilmapiiri koettiin pääsääntöisesti hyvänä, mutta ikäluokkien ja joidenkin ryhmien välillä oli havaittavissa myös huonoa ilmapiiriä. Opettajien ja oppilaiden väliset suhteet koettiin enimmäkseen positiivisena, mutta osa koki, että tämä vaihtelee opettajasta riippuen. Kokonaisuudessaan koulussa vaikutti vallitsevan myönteinen ilmapiiri, mutta sitä voisi kehittää.

Tutkimuksen pohjaksi löysin tietoa niin kirjallisuudesta kuin verkkolähteistäkin. Tutkimuksen suunnittelun tueksi löysin neljä opinnäytetyötä. Jokainen opinnäytetyö lähestyi kouluviihtyvyyttä eri näkökulmasta. Tutkimuksessani päätin huomioida vain koulun sisäisten asioiden vaikutuksia viihtyvyyteen. Jaoittelin kysymykset kolmeen aihealueeseen, jotka olivat fyysinen ympäristö, oppilashuollolliset asiat sekä vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet. Fyysisen ympäristön vaikutuksia oli kuvattu laajalti Työterveyslaitoksen ja kirjoittajien julkaisemassa teoksessa Ergonomia. Oppilashuollosta ja siihen kuuluvista toimijoista löysin tietoa monista eri verkkolähteistä. Sosiaaliin suhteisiin ja vuorovaikutukseen liittyen hyviksi tietoperustan lähteiksi valikoituivat muun muassa Christina Salmivallin teos Kaverien kanssa-Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys, Pauli Juutin ja Pontus Salmen teos Tunteet ja työ sekä Rauno Haapaniemen ja Liisa Rainan teos Rakenna oppiva ryhmä- Pedagogisen viihtymisen käsikirja.

2 KOULUVIIHTYVYYTEEN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

2.1 Aikaisemmat tutkimukset

Mikko Lindqvist oli tehnyt tutkimusta espooalaisten seitsemäsluokkalaisten nukkumisesta, kouluviihtyvyydestä ja koulukäyttäytymisestä sekä analysoinut tulosten pohjalta näiden yhteyksiä toisiinsa. Tutkimus oli kvantitatiivinen ja aineisto oli kerätty kyselylomakkeilla. Otantaryhmänä olivat kolmen espoolaisen yläkoulun seitsemäsluokkalaisten. Tavoitteiksi Lindqvist oli asettanut uuden tiedon tuottamisen ja sen käyttämisen hyväksi nuorten terveyden edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi esimerkiksi kouluterveydenhuollossa, terveystiedon opetuksessa ja muussa opetuksessa. Hän halusi myös, että tutkimus herättäisi ajatuksia unen tarpeellisuudesta oppilaissa ja heidän vanhemmissaan. Tutkimustuloksista selvisi tietoa oppilaiden nukkumistottumuksista, väsymyksen määrästä koulupäivän aikana, koulussa viihtymisestä, käyttäytymisestä koulussa ja koulunkäyntiä häiritsevistä tekijöistä. Unen määrä oli selvästi yhteydessä koulupäivän aikaiseen väsymykseen. Tulosten analyysistä selvisi, että riittävä uni on tärkeää, koska väsymys mm. laskee kouluviihtyvyyttä ja tyytyväisyyttä omiin suorituksiin sekä on yhteydessä epätoivottuun käyttäytymiseen. Opinnäytetyöstä sain lisää näkökulmaa kouluviihtyvyyteen ilmiönä, vaikka omassa tutkimuksessani huomioin vain koulun sisäisiä tekijöitä. (Lindqvist 2013.)

Keskeinen työhöni vaikuttanut tutkimus oli Millamaari Hämäläisen tekemä ja se käsitteli tukioppilastoiminnan vaikutuksia kouluviihtyvyyteen. Myös tämä tutkimus oli suoritettu kvantitatiivisella menetelmällä. Vastaukset oli kerätty Mikkelin Lyseon koulun seitsemäsluokkalaisten Webropol-kyselyllä. Tavoitteina Hämäläisellä oli selvittää oppilaiden kokemaa kouluviihtyvyyttä sekä tukioppilastoiminnan vaikutusta siihen ja kuinka oppilaat yleensä ovat kokeneet tukioppilastoiminnan. Hämäläinen toivoi saavansa tutkimuksen myötä myös kehitysideoita. Tuloksista selvisi, että oppilaat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä tukioppilastoimintaan. Tukioppilastoiminnan vaikutus kouluviihtyvyyteen oli koettu hyvin vahvasti positiivisena. Ylipäätään kouluviihtyvyys oli koettu hyvänä vastaajien keskuudessa. Opinnäytetyöstä sain vahvistusta sille, että kysyn myös tukioppilastoiminnan vaikuttavuudesta muiden oppilas-huollollisten asioiden ohella. (Hämäläinen 2011.)

Hanne-Mari Nyssönen oli tutkinut ryhmän vaikutusta kouluviihtyvyyteen. Tutkimus oli kvantitatiivinen ja se oli toteutettu kyselylomakkeen avulla. Kysely oli teetetty kahdella eri 9.-luokkalaisten ryhmällä, joista toinen oli musiikkiluokka ja toinen tavallinen luokka. Tutkimuksen tavoitteina oli kartoittaa luokkien kokemaa kouluviihtyvyyttä ja ryhmän merkitystä siihen sekä vertailla ryhmiltä saatuja tuloksia

keskenään. Tulosten perusteella tarkoituksena oli kartoittaa keinoja yhteisöllisyyden ja kouluviihtyvyyden lisäämiseen. Tuloksissa nousi esille kouluviihtyvyyteen positiivisesti ja negatiivisesti vaikuttavia asioita. Sosiaaliset suhteet koulussa ja niiden merkitys viihtyvyyteen koettiin tärkeänä. Sain omaan tutkimukseeni hyödyllistä tietoa erityisesti luokkaryhmän keskinäisen ilmapiirin vaikutuksista, koska huomioin tutkimuksessani myös vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden merkityksiä viihtyvyyteen. (Nyyssönen 2012.)

Neljäs opinnäytetyö, johon tutustuin, oli Sini Kukkonen tekemä ja se käsitteli koulunuorisotyön vaikutusta kouluviihtyvyyteen. Tutkimus oli kvalitatiivinen ja siinä haastateltiin alakoulun oppilaita, muutamia opettajia ja oppilaita. Kyseisellä koululla koulunuorisotyö oli vankalla pohjalla. Kukkonen oli saanut haastatteluaineistosta selville, että nuorisotyöntekijän vastuulla ollut yhteisöllisyyden edistäminen oli vaikuttanut koulussa viihtymiseen ja opiskelumotivaatioon positiivisesti. Tämä vahvisti Nyyssösen Hanne-Marin tutkimuksen ohella käsitystäni siitä, kuinka tärkeää minun on ottaa kyselyssä huomioon vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden merkitys. (Kukkonen 2011.)

2.2 Fyysisen ympäristön merkitys viihtyvyydelle

Yksi kyselyni aihealueista oli koulun fyysisen ympäristön merkitys viihtyvyydelle. Oppilaiden pääasiallisesti käyttämään koulun fyysiseen ympäristöön kuuluvat luokkatilat, käytävät, aula-tilat, ruokala, piha-alueet, liikuntatunneilla käytettävät paikat sekä pukuhuoneet ja wc-tilat. Kaikissa edellä mainituissa ympäristöissä viihtyvyyteen vaikuttavat olennaisesti erilaiset ergonomiset asiat, kuten esimerkiksi valaistus tai ympäristön rakenteen sopivuus käyttötarkoitusta ajatellen. Ympäristön pitäisi olla sellainen, jossa ei ole epämukavia ärsykejä tai merkittäviä rakenteellisia puutteita/ ongelmia, koska muutoin siellä ei voi viihtyä. Tällöin myöskään motivaatio ja toimintakyky eivät ole parhaimmillaan. (Launis & Lehtelä 2011.)

Jotta tila olisi viihtyisä, sen täytyy vastata käyttötarkoitustaan. Jos tilassa on hankala toimia tarkoituksenmukaisesti, se voi aiheuttaa ylikuormittumista tehtävään nähden ja aiheuttaa stressin oireita. Jotta tila toimisi riittävän hyvin käyttötarkoitusta ajatellen, siellä on oltava ensinnäkin riittävästi tilaa ja tarkoituksenmukaiset kalusteet ja välineet. Kalusteiden ja välineiden mitoitus on oltava sopivia käyttäjiä ajatellen, jotta niitä voidaan käyttää ilman, että käyttäjälle aiheutuu kipua tai muuta liiallista ruumiillista kuormitusta. (Launis & Lehtelä 2011.) Myös valaistus, ilmanlaatu ja lämpötila ovat tärkeitä tekijöitä. Valaistuksen on oltava tilassa toteutettavaa toimintaa ajatellen riittävän runsasta. On kuitenkin otettava

huomioon myös pintojen heijastava vaikutus, jotta valo ei häikäise ja vaikeuta näin käyttäjien toimintaa. Tasainen, epäsuora valaistus, kuten loisteputkilamput katossa, ovat yleisiä julkisissa tiloissa, koska ne valaisevat useimmiten riittävästi eivätkä aiheuta suurta heijastusta. Ilmankosteuden ja liikkuvuuden on oltava riittävä, jotta ilmanlaatu olisi hyvä. Liian kuiva ilma nostaa ilmaan pölyä ja kuivattaa limakalvoja ja liian kostea ilma puolestaan vaikeuttaa lämmönluovutusta hikoilun kautta. Suositeltava ilman suhteellinen kosteus on 25 -60%. (Launis & Lehtelä 2011.)

Sopivaan lämpötilaan vaikuttaa toimijoiden fyysinen aktiivisuus, vaatetuksen määrä, ilman liike, tilassa olevien pintojen lämpötila ja ilman kosteus. Liian kuuma tai kylmä ilma lisäävät toiminnan kuormittavuutta. Kuumuus lisää valppautta, mutta heikentää keskittymiskykyä. Hikoilu vähentää viihtyvyyttä, koska se koetaan usein epämiellyttävänä tilanteessa, jossa ei tehdä sykettä kohottavia liikunnallisia suorituksia. Kylmyys vähentää valppautta ja pidentää reaktioaikaa. Viileässä sorminäppäryys ja kyky tehdä tarkkoja töitä käsillä huononevat. Kouluympäristössä toimimista voidaan verrata kevyeen toimistotyöhön. Lämpöolosuositukset ovat tällöin 21-22°C ulkolämpötilan ollessa alle +10 °C ja 24-25°C ulkolämpötilan ollessa yli +20°C. Lämpötila esimerkiksi liikuntasalissa voi olla hieman alhaisempi, koska siellä toiminta on fyysisesti kuormittavampaa. (Launis & Lehtelä 2011, 283-287.)

Tilat ohjaavat toimintaamme ja suhtautumistamme niiden sijainnin, yleisilmeen sekä yksityiskohtien kautta. Nämä viestivät myös organisaation toimintaperiaatteista ja arvoista. Ympäristön ja tilojen väri-maailma ja sisustus vaikuttavat niiden viihtyvyyteen merkittävästi. Sisustuksella kuten kalusteilla ja niiden järjestelyillä voidaan luoda statusta symboloivia merkityksiä. Väreillä ja niiden sävyillä voi myös olla symbolisia merkityksiä kontekstista riippuen. Tietty kylläisyysaste värissä voi vaikuttaa esimerkiksi rauhoittavalla tavalla. Yleisesti esimerkiksi vihreän sävyt on koettu rauhoittavina. On yksilöllistä, miten värit koetaan, mutta esimerkiksi spektrin ääripäiden kirkkaiden värien (esimerkiksi sininen ja punainen) yhdistelemistä vierekkäin tai lähekkäin kannattaa välttää, koska silmä joutuu tällöin jatkuvasti tarkentamaan katsetta kohdetta tarkastellessa, mikä rasittaa silmiä. (Launis & Lehtelä 2011, 93, 125; Höglund 2011.)

Koulun sisä- ja ulkotilat on suunniteltu yleensä vain tehokasta opetusta ajatellen. Usein säästötarpeen ilmetessä myös leikataan siitä, mitä ei koeta välttämättömäksi. Koulussa oppilaiden tilaa ovat koulussa usein vain käytävät, pihat ja aulat. Luokkatiloja pidetään ensisijaisesti opettajan tilana ja vasta toissijaisesti oppilaiden. Oppilaiden ja opettajien odotukset koulun viihtyvyyden suhteen eroavat toisistaan. Odotuksia määrittelee se, että oppilaat pitävät koulua sosiaalisena seurustelutilana ja opettajille se on

työpaikka. Suomalaisessa kulttuurissa työtiloilta ei ole ehkä perinteisesti odotettu viihtyisyyttä. Oppilaiden odotukset viihtyisyydestä puolestaan jäävät usein kysymättä ja toteuttamatta. (Launis & Lehtelä 2011, 93, 125.; Höglund 2011.; Haapaniemi&Raina 2014, 69-70.)

2.3 Oppilashuollollisten asioiden merkitys viihtyvyydelle

Oppilashuollolla pyritään lisäämään ja turvaamaan oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja oppimismahdollisuuksia. Oppilashuolto on osa jokaisen koulun työntekijän roolia, mutta esimerkiksi koulukuraattori, koulupsykologi ja yhteisöpedagogi tuovat oppilashuoltoon tärkeää ammattitaitoa, jotta oppilaita voidaan auttaa oikealla tavalla. Oppilashuoltoon kuuluu myös oppilashuolto-ryhmä, jolla on vastuu oppilashuollollisten asioiden toteutumisen seurannasta ja kehittämisestä koulutasolla. (Oppilashuoltolaki, 1287/2013). Oppilashuoltoryhmät käsittelevät koko koulua koskevia, oppilashuollollisia asioita, kuten esimerkiksi terveydenhoito - ja koulukuraattoripalveluiden tai tukioppilastoiminnan toimivuutta. Jos koululla huomataan ongelmia, esimerkiksi tupakoinnin tai nuuskaamisen alkaminen/ lisääntyminen, oppilashuoltoryhmä voi miettiä toimenpiteitä asian suhteen. Oppilashuoltoryhmän kokoonpano voi vaihdella eri kouluilla, mutta siihen voivat kuulua esimerkiksi rehtori, terveydenhoitaja, koulukuraattori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja JOPO-luokan opettaja. Kun oppilashuolto kokonaisuudessaan toimii, se lisää oppilaan luottamusta siihen, että asiat hoidetaan asianmukaisesti ja ammattitaitoisesti. (Oppilashuoltolaki, 1287/2013.)

2.3.1 Tukioppilastoiminta

Tukioppilastoiminta voidaan nähdä osana oppilashuoltoa. Toiminnan arvoja ovat yhdenvertaisuus, vapaaehtoisuus, ilo ja luottamuksellisuus. Toiminnassa pyritään myös arvostamaan nuoruutta ja tukemaan nuoria osallisuuteen ja siihen, että he saisivat äänensä kuuluville. Tukioppilaiden tulisi luoda koululle hyvää yhteishenkeä. Heidän tulisi myös pyrkiä ehkäisemään epäkohtia ja puuttua niihin, kuten kiusaamistilanteisiin ja yksinäisyyteen. Tukioppilaat voivat esimerkiksi järjestää välituntitoimintaa, jossa voi luoda oppilaille mahdollisuuden tutustua paremmin myös muiden luokkien oppilaisiin. Siihen voi ottaa mukaan myös niitä oppilaita, jotka jäävät yksin. He voivat myös tutustuttaa uusia 7.-luokkalaisia kouluun, jolloin heille saadaan luotua turvallisempi olo, kun he oppivat tuntemaan uutta koulua. Tukioppilaiden järjestämät koulun yhteiset teemapäivät puolestaan tuovat varmasti monille iloa ja luovat yhteisöllisyyden tunnetta oppilaiden välille. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2015.)

Tukioppilastoiminnan toteuttamiseksi koulusta valitaan vapaaehtoisia oppilaita tukioppilastoimintaan mukaan. Vapaaehtoiset saavat koulutuksen tukioppilaina toimimisesta ja useimmiten tämän koulutuksen suorittavat tukioppilasohjaajat. Joskus voi kuitenkin olla hyödyllistä tai tarpeellista, että ulkopuolinen kouluttaja vastaa koulutuksesta. Tukioppilasohjaajan on täytynyt suorittaa MLL:n tukioppilasohjaajien peruskoulutus. Jotta tukioppilastoimintaa toteutettaisiin koulussa mahdollisimman laadukkaasti, tulisi koulussa toimia vähintään kaksi tukioppilasohjaajaa, jotka sitoutuvat tehtävään vähintään kahdeksi vuodeksi. Tämän lisäksi ohjaajien tulisi osallistua tukioppilasohjaajien jatkokoulutuksiin, seminaareihin tai tapaamisiin vähintäänkin joka toinen vuosi. Heidän pitäisi myös hyödyntää MLL:n tukioppilastoiminnan materiaaleja. Tukioppilasohjaajilla pitäisi olla mahdollisuus käyttää toimintaan vähintään 1,5 tuntia työaikaa viikossa ja tavata tukioppilaita säännöllisesti. Myös tukioppilaiden tulisi kokoontua säännöllisesti suunnittelemaan toimintaansa ja heidän pitäisi myös tehdä toimintasuunnitelma koko vuoden ajaksi. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2015.)

Jotta tukioppilastoiminnan vaikuttavuus toteutuisi, toiminta pitäisi kirjata koulun opetussuunnitelmaan, vuosisuunnitelmaan ja kiusaamisen vastaiseen suunnitelmaan. Kiusaamisen vastaiseen suunnitelmaan koulun pitäisi täsmentää tukioppilaiden rooli kiusaamisen ehkäisemisessä ja siihen puuttumisessa. Tästä pitäisi myös tiedottaa kouluyhteisön jäseniä. Vaikuttavuudesta kertoo myös se, että tukioppilastoiminta näkyy ja kuuluu koulun henkilökunnalle, oppilaille ja vanhemmille. Koulun oppilaiden ja henkilökunnan täytyy tietää, ketkä tukioppilaina toimivat. Koulu voi tehdä yhteistyötä nuorisotoimen, seurakunnan, MLL:n paikallisyhdistyksen tai muiden toimijoiden kanssa vahvistaakseen tukioppilaiden koulutusta ja vaikutusmahdollisuuksia. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2015.)

2.3.2 KiVa Koulu®

KiVa Koulu® on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, joka on kehitetty Turun yliopiston psykologian oppiaineen ja Oppimistutkimuskeskuksen yhteistyönä opetus – ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Kiusaaminen on henkisen väkivallan muoto, jossa kiusaaja kohdistaa toiseen henkilöön verbaalista, eleellistä, henkistä tai fyysistä aggressiota. Se voi olla hetkellistä tai pitkäkestoista, mutta useimmiten aina suunnitelmallista ja tahallista toimintaa, jolla kiusaaja pyrkii aiheuttamaan mielipahaa tai äärimmillään psyykkistä tai fyysistä vahinkoa toiselle ihmiselle. Jos kiusattu jää täysin yksin eikä tule

kenenkään kuulluksi, huomioiduksi ja nähdyksi, se voi pitkään jatkuessaan johtaa masennukseen, syrjäytymiseen ja jopa itsemurhaan. (Mehiläinen; KiVa Koulu®, Turun yliopisto & Oppimistutkimuskeskus)

Suosituksia käytännön toimiksi kouluissa on, että koulussa olisi KiVa Koulu® -ohjelmaan tarkasti perehtynyt vastuhenkilö sekä KiVa-tiimi, joka selvittää kaikki kiusaamistapaukset. Toiminnasta olisi suositeltavaa myös tiedottaa hyvin henkilökuntaa, vanhempia ja oppilaita ja koulun olisi hyvä tehdä yhteinen suunnitelma ohjelman toteuttamisesta käytännössä. Kouluilla voidaan pitää myös KiVa-oppitunteja tai teematoteutuksia, jotta kiusaamiseen liittyviä asioita käytäisiin läpi kaikkien oppilaiden kanssa. KiVa Koulu toiminnan toteutuessa tarkoituksenmukaisesti se voi lisätä koulussa viihtymistä merkittävästi kiusaamisen vähentyessä. (KiVa Koulu®, Turun yliopisto & Oppimistutkimuskeskus)

KiVa Koulu® -ohjelmaa toteuttaville kouluille on kehitetty laatusuositukset, joista löytyvät edellytykset toiminnan tehokkaalle toteuttamiselle. Niiden avulla koulut voivat seurata oman toimintansa vaikuttavuutta. Ohjelman laatusuositukset koskevat sitä, miten sitä hallinnoidaan ja toteutetaan. Tehokas hallinnointityö tukee KiVa Koulu® -ohjelman käyttöä. Hallinnointiin kuuluu toimivan suunnitelman tekeminen ja ohjelman aktiivinen koordinointi koulussa. Tästä kuuluisi myös tiedottaa koulun henkilökuntaa, oppilaita ja vanhempia. Toteutuksen osalta laatusuositukset koskevat kaikkiin oppilaisiin suunnattuja yleisiä toimenpiteitä, kuten oppitunteja ja kiusaamistapauksiin kohdistettuja toimenpiteitä, kuten selvittämiskeskusteluja. Tilanekartoitusten avulla koulu voi seurata lukuvuosittain kiusaamisen vastaisen työnsä vaikutuksia. (KiVa Koulu®, Turun yliopisto & Oppimistutkimuskeskus)

2.3.3 Opinto-ohjaajan palvelut

Opinto-ohjauksen tarkoituksena on auttaa oppilaita opintojen suunnittelussa, jatko-opintoihin hakeutumisessa, opiskelutaidoissa ja työelämään suuntautumisessa. Tärkein työkalu opinto-ohjaajalla on hänen persoonansa. Opinto-ohjaaja pitää opinnonohjaustunteja luokille ja tämän lisäksi työhön kuuluu pienryhmäohjausta ja ohjausta verkossa. Opinto-ohjaaja tapaa oppilaita myös yksittäin ja antaa henkilökohtaista ohjausta oppilaan tilanteen ja tavoitteiden mukaisesti. Näissä tapaamisissa käsitellään esimerkiksi kurssi- ja ainevalintoja, opintojen ja elämän suunnittelua, ammatinvalintaa ja mahdollisia opiskeluvaikeuksia. Opinto-ohjaajan kanssa käydyt keskustelut ovat luottamuksellisia. Oppilaan on pystyttävä luot-

tamaan opinto-ohjaajan puolueettomuuteen ja että hänen antamansa tiedot ovat oikeita. Opinto-ohjaajalta vaaditaan vastuuntuntoa ja eettisyyttä. Hänen on myös havaittava ja ymmärrettävä oppilaiden ongelmia. (Kehakeskus 2019.)

Opinto-ohjaajat järjestävät myös opinto- ja tutustumiskäyntejä. Heiltä vaaditaan hyviä vuorovaikutustaitoja, koska he tekevät yhteistyötä opettajien, oppilashuoltohenkilöstön, koulutuksen järjestäjien ja monien koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opinto-ohjaajien on jatkuvasti opiskeltava ja päivitettävä tietoaan. Heidän on pysyttävä ajan tasalla työelämästä ja ammateista sekä koulutuksesta, oppilaitoksista, hakujärjestelmistä ja ylioppilastutkinnosta. Kouluilla opinto-ohjaajat järjestävät myös info- ja vanhempaintilaisuuksia. Tapahtumien järjestämiseksi opinto-ohjaajilla on oltava taitoa organisoida ja esittää asioita niin sanallisesti kuin kirjallisestikin, jotta tiedotus ja toiminta onnistuvat. (Kehakeskus 2019.)

2.3.4 Terveystieteiden palvelut koulussa

Kouluterveydenhuollosta säädetään terveydenhuoltolaissa (Terveydenhuoltolaki 1326/2010). Kuntien vastuulla on järjestää maksuton terveydenhuolto alueensa peruskoulujen oppilaille. Kunnat laativat kouluterveydenhuollolle toimintaohjelman yhdessä opetus- ja sosiaalitoimen kanssa. Kouluterveydenhuollolle on nimettävä myös vastuuhenkilö. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) huolehtii kuntien ohjauksesta ja terveydenhuollon kehittämisestä sekä seurannasta. Käytännön toimina THL kerää tietoa vuosittaisella kouluterveyskyselyllään ja ylläpitää kouluterveydenhuollon kehittämisverkostoa. Pääsääntöisesti kouluterveydenhuollon palvelut ovat saatavilla koulupäivän aikana koululta tai sen välittömästä läheisyydestä. (Kehakeskus 2019.)

Peruskoulun aikana järjestetään kolme laajaa terveystarkastusta, joissa selvitetään myös koko perheen terveyttä ja hyvinvointia. Lisäksi vuosiluokittain seurataan oppilaan kasvua, terveyttä ja hyvinvointia. Tarkoituksena on tunnistaa tuen tarpeet entistä varhaisemmassa vaiheessa ja vahvistaa tuen antamista vanhemmille/huoltajille heidän kasvatustyössään. Tarvittava tuki voi olla esimerkiksi pitkäaikaissairaalan lapsen omahoidon tukemista tai jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaamista. Kouluterveydenhuoltoon sisältyvät myös kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistäminen. Myös oppilaan suun terveydenhuolto on osa kouluterveydenhuoltoa, vaikka se ei tapahdukaan kouluterveydenhoitajan toimesta. (Kehakeskus 2019.)

2.3.5 Koulukuraattorin palvelut

Koulukuraattori on ennalta ehkäisevään lastensuojelutyöhön erikoistunut koulun sosiaalialan työntekijä. Kuraattorin työkenttään saattaa kuulua useitakin kouluja. Hänen tehtävänsä on auttaa oppilaita, joilla on vaikeuksia koulunkäynnissä tai ihmissuhteissaan tai omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä haasteita. Kuraattori keskustelee oppilaiden kanssa luottamuksellisesti ja on tarpeen vaatiessa yhteydessä opettajiin, oppilaiden perheisiin, viranomaisiin tai muihin tahoihin, jotta oppilasta pystytään tukemaan parhaalla mahdollisella tavalla. Kuraattorin tehtäviin kuuluu myös koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja toiminnan sekä kotien ja koulun yhteistyön tukeminen. Koska koulukuraattorin on kyettävä tekemään yhteistyötä monien eri tahojen kanssa, vaaditaan häneltä hyviä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Hänen on myös tunnettava sosiaali- ja opetusalan lainsäädäntö ja omattava monipuolisesti tietoja ja taitoja niin yksilö-, perhe- kuin yhteisötason työstä. (Kehakeskus 2019.)

Tyypillisiä tilanteita, joissa koulukuraattorin apua tarvitaan ovat poissaolot, erilaiset ristiriidat oppilaiden ja opettajien tai muiden oppilaiden tai perheenjäsenten välillä sekä koulun tai luokan vaihtumisesta johtuvat siirtymävaiheet. Kuraattorilta edellytetään suvaitsevaisuutta, myönteistä asennetta ja paineensietokykyä sekä henkistä vahvuutta. Hänen tulee olla kiinnostunut nuorista ja lapsista sekä olla helposti lähestyttävä. Kuraattorilla on roolinsa myös koulun oppilashuoltoryhmässä, joka selvittelee niin yksittäisten oppilaiden kuin koko kouluyhteisön asioita. Lisäksi hän osallistuu opettajainkokouksiin ja vanhempainiltoihin sekä tekee selvityksiä ja antaa lausuntoja. (Kehakeskus 2019.)

2.4 Vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden merkitys viihtyvyydelle

Sosiaaliset suhteet voidaan kokea joko positiivisena tai negatiivisena riippuen suhteen laadusta toiseen osapuoleen. Positiiviset vuorovaikutussuhteet koetaan tärkeänä elämänlaadun kannalta ja ne voivat vaikuttaa myös viihtymiseen esimerkiksi koululla ja työpaikoilla. Useimmat pitävät töistä tai koulusta saatavia ihmissuhteita positiivisena asiana. Niiden kautta voi saada vertaistukea ja parhaimmassa tapauksessa ystävyyssuhteita. Yhteisön tasolla ajateltuna työ -tai kouluyhteisöä voidaan pitää järjestelmänä tai kulttuurina, joka muokkaa siinä olevien toimijoiden mielikuvia ja tulkitsee tilanteita. (Juuti & Salmi 2014.)

2.4.1 Yläkoululaisten ystävyysuhteet

Yläkouluikäiset elävät elämänvaihetta, jossa kaveripiirin merkitys kasvaa hyvin suureksi. Vertaisten kanssa omaksutaan tietoja, taitoja ja asenteita, jotka vaikuttavat sopeutumiseen ja hyvinvointiin sekä kehitykseen. Ystävyysuhteet ovat kahdenkeskisiä, vastavuoroisia suhteita. Ne ovat muita vertaissuhteita läheisempiä ja niihin sitoudutaan enemmän. Ystävyysuhteissa opetellaan myös tulevien, läheisten ihmissuhteiden kannalta tärkeitä taitoja. Nuoruusiässä korostuvat erityisesti läheisyys ja salaisuuksien jakaminen ja ystävien kanssa opitaan tutkiskelemaan itseä sekä suhteuttamaan järkeily ja tunnetilat. Hyvät ystävyysuhteet helpottavat sopeutumista esimerkiksi kouluympäristöön ja luovat hyvinvointia molemmille osapuolille. (Salmivalli 2005.)

Ystävyystaidot kehittyvät läpi elämän. Ystäviä tarvitaan jakamaan elämään liittyviä positiivisia ja negatiivisia kokemuksia. Hyvässä ystävyysuhteessa saa olla oma itsensä ja näyttää myös negatiiviset tunteensa. Nuorten olisikin tärkeää pohtia, millainen on hyvä ystävä ja millaisia ystäviä he itse ovat. Jokainen on erilainen ja kaikki eivät viihdy isoissa ryhmissä. Ystäviä ja kavereita tarvitse kuitenkin olla paljon, koska yksikin hyvä ystävä voi korvata monta kaveria. Ystävyysuhteissa määrää tärkeämpi on niiden laatu. (Väestöliitto 2019.)

2.4.2 Luokka, ikäluokka ja koko koulun oppilasjoukko yhteisönä

Luokka ja rinnakkaisluokkien muodostamat luokka-asteet sekä kaikkien koulun oppilaiden muodostama oppilasjoukko ovat ryhmiä, jonka muodostumiseen nuoret eivät voi juurikaan vaikuttaa. Yhdessä toimimiseen tarvitaan sekä osallistumista että yhteistyökykyä. Näissä eri tasoisissa oppilasyhteisöissä toimiminen perustuu toisten roolin ymmärtämiseen ja luottamukseen, että tulee itse ymmärretyksi. Osallisuus liittyy oppilaan tunteeseen siitä, että hänellä on oma paikka yhteisössä. Jotta oppilaille voisi näissä yhteisöissä syntyä yhteenkuuluvuuden tunne, vaatii se oppilailta suvaitsevaa ja mukaan ottavaa asennetta, joka luo luottamusta ryhmää kohtaan. Tämän lisäksi oppilailta vaaditaan kykyä sovittaa yhteen erilaisia näkemyksiä ja tehdä niiden perusteella kompromisseja. (Mielenterveysseura)

Vertaisryhmässä torjutuksi joutuneella on suurempi riski keskeyttää koulu tai alkaa käyttäytymään ongelmallisesti. Kiusatuksi joutuneella puolestaan käsitys muista ihmisistä voi muuttua negatiiviseksi ja

toisiin luottamisesta voi tulla vaikeaa. Torjutuksi ja kiusatuksi tuleminen voivat aiheuttaa myös masennusta ja ahdistusta. On siis erittäin tärkeää panostaa oppilaiden keskinäiseen yhteishenkeen, sosiaalisiin taitoihin ja oppilasyhteisöjen suvaitsevaisuuteen. Vertaisryhmä, jossa on hyvä yhteishenki, voi innostaa positiivisesti ja luoda viihtyisän ilmapiirin koko kouluun, ikäluokan keskuuteen tai yksittäisen luokan sisälle. (Salmivalli 2005.)

2.4.3 Oppilaiden ja opettajien välinen vuorovaikutus

Yksi selkeänä näyttäytyvä syy oppilaiden viihtymättömyyteen suomalaisissa kouluissa on opettajien heikko tietous ryhmäilmiöistä. Niihin perehtyminen ei ole kuulunut opettajankoulutuksen sisältöihin ja tällä hetkellä erityisesti suurryhmien ilmiöt näyttävät tuottavan opettajille päänvaivaa. Oppilaat jaetaan koulussa aina luokkiin tai ryhmiin ja luokista puhutaan yksikköinä, vaikka ryhmän olemusta, käyttäytymistä ja prosesseja tunnetaan huonosti. Jos ryhmien pedagogisista mahdollisuuksista haluaa hyötyä, tulisi niiden dynamiikkaan perehtyä ja harjoitella niiden ohjausta. Turhautunutta palautetta opettajilta tulee myös lyhytkestoisten ryhmätöiden epäonnistumisista. Syyttävä sormi kääntyy näissä tapauksissa usein osoittamaan huonosti käyttäytyviä tai motivoitumattomia oppilaita, vaikka todellinen syy on harvoin heissä. (Haapaniemi & Raina 2014, 23.)

Nuorisotutkimus ottaa aina huomioon nuorten elämän kokonaisvaltaisesti. Vaikka koulu pyritään pitämään paikkana, jossa oppilaan tehtävä on opiskella ja toimia koulun tavoitteiden ja suunnitelmien mukaan, on koulu aika nuorille kuitenkin kokonaisvaltaista elämää. Tämä voidaan määritellä kouluorganisaation viralliseksi ja epäviralliseksi tasoksi, jossa epävirallisen tason saatetaan nähdä lähinnä häiritsevän koulun perustehtävän ja tavoitteiden toteuttamista. Opettajille koulu on työpaikka, mutta oppilaille se on paikka, jossa he elävät elämäänsä. Näitä lähtökohtaisia eroja ei aina huomata tai tulla ajatelleeksi. Joka tapauksessa opettajan virallinen tehtävä ja omat odotukset työstä muodostavat hyvin erilaisen elämänpiirin verrattuna oppilaiden odotuksiin ja tarpeisiin. Opettajien tulisi kuitenkin ymmärtää ja hyväksyä kaksoistehtävänsä, eli varmistaa pedagogisen tavoitteen toteutuminen ja samalla vaalia ryhmänsä yhteenkuuluvuutta. (Haapaniemi & Raina 2014, 26, 60.)

Oppilaat tulevat usein kouluun ensisijaisesti tapaamaan kavereitaan ja tämän suhteen aikuisilla saattaa olla harha siitä, että opiskelu olisi ensisijalla. Oppilaille on päivittäinen tarve hoitaa kaverisuhteitaan, mikä tietysti käy parhaiten koulussa. Oppilaiden mahdollisuudet kaverisuhteiden hoitoon koulussa on

kuitenkin minimoitu, koska nykyisin pyritään yhä useammin pidempiin oppitunteihin ja lyhyempiin välitunteihin. Opettajien työn kannalta tämä voi tuntua järkevältä, mutta se luo kuitenkin paineita välitunteihin, jotka ovat oppilaille ainoa vapaa mahdollisuus päivittää sosiaalista tilannettaan. Tämän vuoksi kaverisuhteita pitää hoitaa myös oppituntien aikana, mikä puolestaan ei ole virallisen koulun tai opettajan pelikentän tarkoitus. Usein käy niin, että opettajat arvioivat oppilaiden ystävyysuhteet hyödyllisiksi tai haitallisiksi sen mukaan, minkälaisina ne näyttäytyvät opetustehtävän kannalta. (Haapaniemi & Raina 2014, 67-68.)

Opettaja voi parantaa mahdollisuuksiaan saada aikaan innostunut ja itseohjautuva opiskelutilanne opettettavaan ryhmään muodostamalla pitkäkestoisia pienryhmiä. Nämä ryhmät eroavat dynamiikaltaan sekä suuryhmistä että lyhytkestoisista ryhmätyössä käytettävistä ryhmistä. Pitkäkestoisia pienryhmiä muodostamalla on mahdollisuus ratkaista juuri niitä ongelmia, jotka estävät pedagogista viihtymistä koulussa. Tämänkaltaisten ryhmien vaikutukset ovat ulottuneet myös oppilaiden itsetunnon kasvamiseen, koulumyönteisyyteen, oppimismotivaatioon, epäitsekkyteen, itsekontrolliin sekä yleiseen myönteisyyteen oppimiskokemuksissa. (Haapaniemi & Raina 2014, 23-24.)

Opettaja-oppilassuhteen on todettu vaikuttavan merkittävästi oppilaan koulumotivaatioon ja jopa koulumenestykseen. Turvallinen suhde aktivoi oppimishalun, epävakaa suhde taas etsivän tai huomiota herättävän toiminnan ja torjuva suhde puolestaan protestikäyttäytymisen. Patricia Crittendenin kiintymyssuhdeteorian mukaan kaikki oppiminen tapahtuu kahden motiivin, uteliaisuuden ja turvallisuusmotiivin yhteisvaikutuksessa. (Crittenden 1992.) Tieto kiintymyssuhteen tärkeydestä olisi merkittävää kaikkien opettajien työn kannalta. Kasvatus- ja opetustehtävän onnistumiseen vaikuttaa paljolti, millaisesta tunnetilasta opettaja oppilaille viestii ja millä tavoin. Yksi opettajan ammatillisten haasteiden vaikeimmasta päästä onkin antaa aidosti myönteistä palautetta oppilaille, joiden oppimisprosessi on häiriintynyt tai jopa pysähtynyt. Turvallisen kiintymyssuhteen rakentaminen on helpompi rakentaa, jos opettaja irrottaa vuorovaikutuksen mahdollisimman paljon omista tarpeistaan. Tällöin voidaan puhua ammatillisesta vuorovaikutuksesta. (Haapaniemi & Raina. 2014. s. 32, 79.)

Dialogisuuden rakentaminen on myös työnohjauksellinen asia ja opettajille pitäisi olla mahdollisuus keskinäiseen tai työnohjaukselliseen tukeen. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n työolobarometrin (2016) mukaan haastaviin työympäristöihin tarvitaan työajalla tapahtuvaa työnohjausta. Opettajille voisi tarjota tiedollisen ja pedagogisen roolin lisäksi apua, jotta heillä olisi taitoa kohdata negatiivisia tunteita. Työnohjaajana toimiva, esimiestyötä tekevä Marjo Hannukkala toteaa Mielenterveysseuran haastattelussa, että hänen mielestään opettajat tekevät arvokasta ihmissuhdetyötä ja tämän työn tueksi

heidän tuekseen tulisi tarjota voimavaroja, luovuutta ja jaksamista edistävään työnohjausta. (Mielenterveysseura)

3 TUTKIMUKSEN KULKU

3.1 Tutkimusaiheen ja tutkimusotteen valinta

Ryhdyin työstämään opinnäytetyötäni keväällä 2015. Alettuani pohtimaan tutkimuksen aihetta mielesäni oli ajatus siitä, että opintojen jälkeen haluaisin mahdollisesti työskennellä nuorten ja lasten parissa. Kohderyhmä eli yläkoulun oppilaat sopi tukemaan tavoitettani. Tutkimuksen tekeminen kouluympäristössä tuntui luontevalta vaihtoehdolta toisen harjoitteluni kokemusten perusteella. Toisen harjoitteluni tein Raahessa koulukuraattorin ohjauksessa ja harjoittelu innosti minua kouluympäristössä työskentelemiseen. Halusin siis toteuttaa tutkimuksen koulussa. Seuraavaksi lähdin miettimään, mikä aihe minua kiinnostaisi ja kouluviihtyvyys nousi mieleen hyvin nopeasti. Tähän vaikuttivat harjoittelussakin tutuksi tulleet ilmiöt kuten häiriökäyttäytyminen, poissaolot ja koulukielteisyys. Kouluviihtyvyys vaikuttaa kyseisiin asioihin väistämättä ja se on kytköksissä myös peruskoulun keskeyttämiseen. Ajattelin, että kouluviihtyvyyttä kartoittamalla voitaisiin saada hyödyllistä tietoa siitä, mitkä asiat koulussa kaipaavat kehittämistä, jotta viihtyvyys lisääntyisi. Tämä voisi ennalta ehkäistä koulussa epätoivottuja ilmiöitä.

Tutkimusotteen valinta riippuu tutkittavasta ilmiöstä. Jos kysymyksessä on uusi ilmiö, josta ei ole olemassa vielä tutkimustietoa tai teorioita, on käytettävä kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Sen avulla selvitetään, mistä tekijöistä ilmiö koostuu ja miten tekijät vaikuttavat toisiinsa. Mikäli ilmiö ja siihen vaikuttavat tekijät tunnetaan, voidaan ilmiötä tutkia kvantitatiivisella eli määrällisellä tutkimuksella. Kvantitatiivinen tutkimus mittaa muuttujia sekä laskee tekijöiden välisiä vuorovaikutuksia ja niiden esiintymistä. (Kananen 2011, 12.) Kouluviihtyvyys ilmiönä on yleisesti tunnettu ja siihen liittyen on tehty paljon aiempiakin tutkimuksia. Myös kouluviihtyvyyteen vaikuttavat tekijät ovat pääteltävissä aiemmin tuotetun tiedon perusteella. Tähän perustuen valitsin omaan opinnäytetyöhöni kvantitatiivisen otteen. Esitin opettajalle aiheen ja millä tutkimusmenetelmällä ajattelin lähteä tekemään tutkimusta ja tämä hyväksyttiin.

3.2 Tavoitteiden asettaminen

Pohdittuani aihetta ja tutkimusotetta ryhdyin muodostamaan tavoitteita eli tutkimuskysymyksiä. Tutkimuskysymysten muotoilu on tärkeää, koska kysymykset tuottavat niiden mukaiset vastaukset ja tiedon. Tutkimuskysymyksiä voi olla yksi tai useampia, mutta niiden välillä on oltava tietty johdonmukaisuus.

Kysymykset voivat olla muodoltaan mitä, miten/kuinka, miksi tai paljonko. Kaikkien tutkimuskysymysten takana on kuitenkin niin sanottu peruskysymys ”mitä”, jolla selvitetään mistä tekijöistä tutkittava ilmiö/ongelma johtuu. (Kananen 2011, 26.) Minun oli siis ensisijaisesti selvitettävä mistä tekijöistä kouluviihtyvyys muodostuu. Ensimmäiseksi kysymykseksi asetin siis mitkä asiat koulussa vaikuttavat oppilaiden kouluviihtyvyyteen?

Toisella kysymyksellä halusin selvittää, miten eri tekijät vaikuttavat. Ensin muotoilin toisen kysymyksen seuraavasti, vaikuttavatko asiat viihtyvyyttä lisäävästi vai heikentävästi? Opinnäytetyön ohjaajaltani sain kuitenkin palautetta, että voisin muotoilla kysymyksen uudelleen. Yksinkertaistimme kysymystä näin, miten kyselyssä nousseet tekijät vaikuttavat kouluviihtyvyyteen? Tämän kysymyksen avulla oli tarkoitus nostaa esille koulun voimavaroja ja kehittämistarpeita kouluviihtyvyyden suhteen. Voimavaroina esille nousivat esiin asiat, joiden koetaan vaikuttavan viihtyvyyteen positiivisesti. Kehittämistarpeet puolestaan olisivat tekijöitä, jotka nousivat esiin viihtyvyyteen negatiivisesti vaikuttavina.

Vastausten perusteella halusin pystyä myös päättämään, mitkä tekijät ovat tärkeimpiä ja kiireellisimpiä kehityskohteita kouluviihtyvyyden lisäämiseksi. Ensin ajattelin, että saisin tiedon, jos selvittäisin, kuinka suureen osaan oppilaita mikäkin tekijä vaikuttaa. Myöhemmin opinnäytetyön ohjaajani kuitenkin ehdotti, että muuttaisin myös tämän kysymyksen. Niinpä kolmanneksi tutkimuskysymykseksi tuli, kuinka paljon eri tekijät vaikuttavat oppilaisiin. Tämä tuntuikin paljon järkevämmältä kysymyksenasettelulta.

3.3 Kyselyn laatiminen ja tutkimuksen suunnittelu

Yleisin tiedonkeruumenetelmä kvantitatiivisessa tutkimuksessa on kyselylomake ja ryhdyin myös itse laatimaan kyselyä (Kananen 2011, 12.). Kouluviihtyvyys on yleisesti hyvin tunnettu ilmiö ja itsellenikin oli jo ennakkotietämys siitä, mitä se tarkoittaa ja mitkä tekijät siihen vaikuttavat. Olihan minullakin takana omat kokemukseni koulussa viihtymisestä ja siitä, mitkä asiat siihen vaikuttivat. Tietysti myös työharjoittelukokemuksen kautta koulukuraattorin ohjauksessa sai hyvän kuvan siitä, mitkä asiat tuntuivat vaikuttavan oppilaiden viihtymiseen. Päätin huomioida tutkimuksessani vain koulun sisäisten asioiden vaikutuksia viihtyvyyteen. Tämän rajauksen tein siksi, että koulun sisäisiä asioita on helppo ryhtyä kehittämään käytännössä tulosten perusteella. Oman tietämykseni ja kokemuksieni pohjalta ajattelin, että kouluviihtyvyyteen vaikuttaa fyysinen ympäristö, oppilashuolto sekä sosiaaliset suhteet eri ihmisten

ja ryhmien välillä. Ajattelin että huomioimalla nämä kaikki tekijät saisin mahdollisimman hyvän kuvan koulussa vallitsevasta tilanteesta viihtyvyyden suhteen.

Ennen kysymysten laatimista otin tavoitteekseni tutustua muihin kouluviihtyvyyteen liittyviin opinnäytetöihin, jotta saisin niistä apua. Löysin tutkimustyön suunnittelemisen avuksi neljä tutkimusaiheeseeni liittyvää opinnäytetyötä, joista kolme oli tehty yläkouluille ja yksi alakoululle. Jokainen opinnäytetyö lähestyi samaa aihetta, kouluviihtyvyyttä, eri näkökulmasta. Opinnäytetöistä sain poimittua hyödyllistä tietoa kyselylomakkeen laatimisen ja kyselyn toteuttamisen tueksi, koska kohderyhmä oli vastaava. Myös tulosten esittämisen ja pohdinnan kirjoittamisen rakenne selkiytyivät. Nämä tutkimukset esittelin sivuilla kolme ja neljä.

Mietittyäni kyselyn rakennetta ja mahdollisia kysymyksiä tein tästä alustavan suunnitelman ja ryhdyin miettimään, missä toteuttaisin kyselyn. Alusta saakka olin pohtinut, että ilmiöt, joihin tutkimustiedolla voitaisiin vaikuttaa, koskevat eniten yläkoululaisia. Tämän vuoksi ajattelin, että kysely olisi parasta toteuttaa yläkoululla. Ensimmäisenä mieleeni tuli Merenojan koulu Kalajoella, koska olin myös itse käynyt tätä koulua ja koin, että olisi helpompaa hahmottaa oppilaiden mielipiteitä, kun koulu olisi tuttu. Samalla minun kuitenkin täytyi pitää mielessä, etten saa arvioida kouluviihtyvyyttä omien kokemusteni pohjalta. Päätin kuitenkin, että tämä ei tulisi olemaan ongelma, koska minun olisi analysoitava viihtyvyyttä tarkasti vastausten perusteella.

Otin yhteyttä Merenojan koulun rehtoriin. Esittelin alustavan suunnitelman ja kyselyn rakenteen ja kysyin, voisinko toteuttaa opinnäytetyöni siellä. Opinnäytetyön toteuttaminen Merenojan koulussa saatiin sovittua. Kävin paikan päällä tapaamassa rehtoria ja teimme tutkimussopimuksen maaliskuussa 2015. Tapaamisessa totesimme, että tutkimukseen osallistumiseen käytettävä aika oli saatava mahdollisimman lyhyeksi, korkeintaan viiteentoista minuuttia. Tällöin käytännön järjestelyt olisi helppo toteuttaa ja oppilaat eivät pitkästys kyselyyn vastatessaan. Otin tämän huomioon, kun aloitin kyselylomakkeen laatimisen.

Jaoin kyselyn kolmeen aihealueeseen fyysiseen ympäristöön, oppilashuollollisiin asioihin sekä vuoro-vaikutukseen ja sosiaalisiin suhteisiin. Kysymyksiä laatiessani minun oli otettava huomioon, että ne olisivat mahdollisimman helposti ymmärrettäviä. Laadin kysymykset väittämien muotoon. Kysymykset olivat mielipidekysymyksiä ja vastausvaihtoehdoissa käytin asteikkoa, jonka ääripäät olivat täysin samaa mieltä ja täysin eri mieltä. Vastausvaihtoehtoja laitoin lopulta neljä. Vastausvaihtoehdot olivat täysin samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä (LIITE 2). Ensin

laitoin viisi vastausvaihtoehtoa, joista yksi oli en osaa sanoa. Sain kehitystyön kurssilla opettajalta kuitenkin palautetta, ettei sellaista vaihtoehtoa kannata laittaa, koska se ei tuota tarpeellista tietoa, joten jätin tämän vaihtoehdon pois. Hahmoteltuani alustavan kyselylomakkeen valmiiksi ilmoittauin opin-
näytetyöseminaariin ja kävin esittelemässä tutkimussuunnitelmani.

Testasin kyselyä Ylivieskassa Jokirannan yläkoululla huhtikuussa 2015. Sovin kyselyn toteuttamisesta Jokirannan koulun rehtorin kanssa, joka tiedotti asiasta oppilaita. Vastajat olivat vapaaehtoisia ja heitä oli kaikkiaan kaksitoista oppilasta, sekä poikia että tyttöjä. Oppilaat vastasivat tutkimukseen anonyymisti ja hävitin vastauslomakkeet asianmukaisesti kyselyn toteuttamisen jälkeen. Kysely (LIITE 3) osoittautui sopivan pituiseksi ja oppilaat jaksoivat kirjoittaa myös perusteluja. Huomasin kuitenkin, että osa oppilaista oli vastannut tahattomasti väärää mielipidettä kuvaavan vastausvaihtoehdon. Tämän vuoksi laitoin vastausvaihtoehdot hyvin selkeästi näkyville lopulliseen kyselyyn. (LIITE 2). Lopullisessa kyselyssä asetin myös perustelut pakollisiksi, koska ajattelin aineiston jäävän muuten liian suppeaksi.

Huhtikuussa 2015 Merenojan koulun rehtori asetti uudeksi yhteyshenkilökseni vararehtorina toimivan opinto-ohjaajan. Hänen kanssaan sovimme, että tutkimus toteutettaisiin siten, että luokat kävisivät vuorotellen tietokoneluokissa täyttämässä kyselyt. Tässä vaiheessa olin myös saanut lahjoituksen oppinnäytetyötäni varten Kalajoella toimivalta kylpylä SaniFanilta. Kylpylän toimitusjohtaja lahjoitti ilmaislipun kylpylään jokaiselle tutkimukseen vastanneelle oppilaalle. Tämä oli erittäin mukava yllätys ja ajattelin sen motivoivan oppilaita kyselyyn vastaamisessa. Tässä vaiheessa ennen kyselyn toteuttamista siitä tiedotettiin kaikkia koulun oppilaita ja lähetin myös itse pienen saatekirjeen (LIITE 1).

Yleensä kvantitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimustulosten yleistämiseen eli kysely teetetään pienellä asianomaisten joukolla ja tästä vedetään yleistävät johtopäätökset. Tätä kutsutaan otantatutkimukseksi ja se toteutetaan usein siksi, että kaikkia ilmiön asianomaisia ei ole taloudellista tutkia. Tässä kuitenkin on olemassa vaara, että saadut tulokset ovat virheellisiä, mikäli valittu joukko ei vastaakaan todellista kohderyhmää. (Kananen 2011, 22.) Koska itse olin sopinut toteuttavani verkkokyselyn, minulla oli mahdollisuus teettää kysely koko tutkimusjoukolle eli kaikille Merenojan koulun oppilaille. Näin tiesin, että tulokseni tulisivat olemaan myös hyvin luotettavia. Toteuttamaani aineistonkeruun menetelmää kutsutaan kokonaistutkimukseksi (Kananen 2011, 65.).

3.4 Aineiston analyysi

Tiedot kerättiin Webropol-ohjelman kautta luodulla kyselylomakkeella toukokuussa 2015. Vastaajilla oli mahdollisuus myös tarkentaa ja perustella aihealueiden lopussa, miksi tämä valitsi juuri kyseiset vastausvaihtoehdot (LIITE 2). Jotta olisin saanut mahdollisimman paljon perusteluita, perusteluihin oli pakko laittaa jotain, jotta kyselyssä pääsi eteenpäin. Kyselyn tuloksia oli erittäin helppoa analysoida ja käsitellä. Webropol-ohjelmistolla pystyin valitsemaan tarkasteltavat muuttujat, jolloin pystyin myös vertailemaan tyttöjen tai poikien vastauksia. Myös taulukot pystyin luomaan suoraan ohjelmalla ja siirtämään näppärästi opinnäytetyöhön, jolloin ne vaativat vain pientä uudelleenmuotoilua.

4 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyyn vastasi yhteensä 216 oppilasta (n=216). Kaikki koulun oppilaat eivät vastanneet kyselyyn, koska luonnollisesti osa oppilaista oli ollut sairaana tai poissa koulusta jonkin muun syyn vuoksi. Otanta oli kuitenkin niin suuri, että sitä voidaan pitää tutkimuksen kannalta luotettavana. Tyttöjen ja poikien välillä ei ollut kaikkien kysymysten kohdalla merkittäviä eroja, mutta joidenkin kysymysten kohdalla eroja nousi esiin. Käsittelin siis kaikkia vastauksia ja vertasin myös vastaajaryhmiä keskenään sen mukaan, miten eroavaisuuksia nousi aineistosta esiin. Käsittelen tuloksia prosentteina ja olen pyöristänyt vastaukset yhden prosentin tarkkuuteen. Tuloksista saaduissa prosenttiluvuissa yksi oppilas vastaa noin 0,46% kaikista vastaajista. Naispuolisten vastaajien ryhmästä (n=100) yksi oppilas vastaa tasan yhtä prosenttia ja miespuolisten vastaajien ryhmästä (n=116) noin 0,86 %.

4.1 Fyysisen ympäristön viihtyisyys

Ensimmäinen aihealue oli fyysinen ympäristö. Väittämät käsittelivät koulun piha-alueiden, aulatilojen, käytävien, luokkatilojen, ruokalan, liikuntatunneilla käytettävien paikkojen sekä pukuhuone – ja wc-tilojen viihtyisyyttä ja toimivuutta. Ensimmäinen väittämä käsitteli koulun piha-alueiden viihtyvyyttä. Kaikista vastaajista noin 60 % (n=130) oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että koulun piha-alueet ovat viihtyisät ja noin 20 % (n=43) täysin samaa mieltä. Noin 18 % (n=39) oli jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä oli vain noin 2 % (n=4) vastaajista.

Tarkasteltaessa tyttöjen ja poikien välisiä eroja vastausjakaumassa on havaittavissa joitain eroja. Suurin osa sekä tytöistä [66 %, (n=66)] että pojista [noin 55 % (n=64)] oli jokseenkin samaa mieltä piha-alueiden viihtyisyydestä. Tyttöjen toiseksi yleisin vastaus oli, että he ovat jokseenkin eri mieltä piha-alueiden viihtyisyydestä. Näin vastasi 19 % (n=19) tytöistä. Pojista näin vastasi puolestaan noin 17 % (n=20). Pojat olivat useammin täysin tyytyväisiä piha-alueiden viihtyisyyteen kuin tytöt. Pojista noin 26 % (n=30) oli täysin samaa mieltä siitä, että piha-alueet ovat viihtyisiä, kun tytöistä vain 13 % (n=13) oli tätä mieltä. Sen sijaan täysin eri mieltä olevien määrä ei poikennut tyttöjen ja poikien välillä merkittävästi. Tytöistä 2% (n=2) ja pojista noin 2% (n=2) oli tätä mieltä. Vaikka tyttöjen ja poikien vastausjakaumassa oli eroja, perustelut mielipiteille vastasivat hyvin paljon toisiaan.

Ne vastaajat, jotka olivat täysin tyytyväisiä piha-alueiden viihtyisyyteen, perustelivat kantaansa sillä, että koulun piha-alueella on paljon tekemistä ja aktiviteetteja ja että piha-alue on iso. Monet mainitsivat myös sen, että koulun pihalle on tullut vasta uusi monitoimikenttä ja uusi skeittiparkki, mikä koettiin erittäin positiivisena. Myös ne oppilaat, jotka olivat jokseenkin samaa mieltä siitä, että piha-alueet ovat viihtyisät, perustelivat kantaansa samoilla asioilla. Näiden asioiden lisäksi he nostivat esiin kuitenkin myös muutamia negatiivisesti viihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä. Todella moni toivoi pihalle enemmän penkkejä ja moni koki, että koulun sisäpihat ovat karun ja aution näköisiä. Monet toivoivat myös enemmän tekemistä tai aktiviteetteja. Ne vastaajat, jotka olivat jokseenkin tai täysin eri mieltä piha-alueiden viihtyisyydestä, nostivat perusteluissa esille juuri samoja, jo edellä mainittuja, viihtyvyyteen negatiivisesti vaikuttavia seikkoja.

Suurin osa vastaajista, noin 52% (n=112), oli täysin samaa mieltä siitä, että koulun ruokala on toimiva ja noin 34% (n=73) jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä ruokalan toimivuudesta oli noin 9% (n=20) ja täysin eri mieltä noin 5% (n=11). Vertailtaessa tyttöjen ja poikien vastauksia, huomataan, että molemmista noin puolet on ollut täysin tyytyväisiä ruokalan toimivuuteen (TAULUKKO 1). Tätä tytöt ja pojat olivat jälleen perustelleet hyvin samalla tavalla. Eniten kehuja ruokala oli saanut nimenomaan toimivuudesta, eli oppilaat kokivat, että jonot liikkuvat nopeasti, ruokaa on helppo ottaa ja kaikki on ruokalassa hyvässä järjestyksessä. Erittäin moni koki positiivisena myös sen, että ruokala on tilava ja että sieltä saa hyvää ruokaa.

Jokseenkin samaa mieltä toimivuudesta oli 42 % (n=42) tytöistä, ja he olivat perustelleet tätä jo edellä mainituilla positiivisilla asioilla. Heistä osa oli kuitenkin sitä mieltä, että jonot ovat liian pitkiä. Pari tyttöä toivoi lisää tilaa tai enemmän värejä ja muutosta sisustukseen. Muutama mainitsi myös, että ruokalassa on liian kylmä. Tähän vastausryhmään kuuluneet pojat olivat maininneet perusteluissaan negatiivisena lähinnä sen, että ruoka ei miellytä. Myös pari poikaa mainitsi ruokalan olevan kylmä. Jokseenkin eri mieltä toimivuudesta olleet tytöt mainitsivat syyksi huonon ruuan tai pitkät jonot. Tämän vastauksen antaneista pojista kaikki olivat myös kommentoineet ruuan olevan jollain tapaa huonoa ja yksi oli maininnut liian pitkät jonot ja ahtauden. Täysin eri mieltä ruokalan toimivuudesta ollut tyttö ei ollut perustellut mielipidettään ja kaikki tätä mieltä olleet pojat perustelivat mielipiteensä sillä, että ruoka on huonoa.

TAULUKKO 1 Koulun ruokalan toimivuus (N=216)

Vastausvaihtoehdot	Sukupuoli	
	1.Nainen (n=100)	2.Mies (n=116)
1. Täysin samaa mieltä	52%	52,59%
2. Jokseenkin samaa mieltä	42%	26,72%
3. Jokseenkin eri mieltä	5%	12,93%
4. Täysin eri mieltä	1%	7,76%

Koulun aulatilojen viihtyvyyteen täysin tyytyväisiä oli 30 % (n=65) oppilaista ja jokseenkin tyytyväisiä 55 % (n=119). Aulatilojen viihtyisyydestä jokseenkin eri mieltä oli 11% (n=24) ja täysin eri mieltä 4% (n=8). Sekä tytöistä, että pojista suurin osa oli vastannut olevansa jokseenkin samaa mieltä aulatilojen viihtyisyydestä. Tytöistä näin oli vastannut 58 % (n=58) ja pojista noin 52 % (n=61). Tätä sekä tytöt että pojat olivat perustelleet hyvin paljon sillä, että siellä on tilaa ja paljon istumapaikkoja. Myös pöytäjalkapallo nousi esiin positiivisena tekijänä. Viihtyvyyden lisäämiseksi sekä tytöt että pojat toivoivat pehmeämpiä penkkejä tai sohvia ja enemmän värejä. Muutama tyttö toivoi enemmän tekstiilejä sisustukseen. Yksi tyttö ja yksi poika ehdottivat viihtyvyyden lisäämiseksi enemmän pelejä, mm. lautapelejä oppilaiden käyttöön.

Täysin tyytyväisiä aula- tilojen viihtyvyyteen oli 21 % (n=21) tytöistä ja noin 38 % (n=44) pojista. Molemmat olivat perustelleet tätä tilavuudella, riittävällä määrällä istumapaikkoja sekä pöytäjalkapallopeleillä. Monet olivat myös kommentoineet vain, että aulassa on mukavaa tai viihtyisää. Muutama sekä tytöistä että pojista oli maininnut tässä kohtaa myös valoisuuden. Jokseenkin eri mieltä aula- tilojen viihtyisyydestä oli tytöistä 16 % (n=16) ja pojista noin 7 % (n=8). Täysin eri mieltä oli tytöistä vain 5 % (n=5) ja pojista vain noin 3 % (n=3). Perusteluina näihin sekä tytöt että pojat olivat kirjoittaneet, että viihtyvyyden lisäämiseksi tarvittaisiin sohvia ja lisää värejä. Yksi poika oli toivonut televisiota ja välipala-automaattia.

Jokseenkin tyytyväisiä käytävien viihtyisyyteen oli noin 52 % (n=112) ja täysin tyytyväisiä noin 19 % (n=42) vastaajista. Käytävien viihtyisyydestä jokseenkin eri mieltä oli 24 % (n=52) ja täysin eri mieltä 5 % (n=10). Poikien ja tyttöjen vastausjakauma erosi jälleen toisistaan ja näyttäisi siltä, että pojat olisivat

tyytyväisempiä käytävien viihtyisyyteen kuin tytöt. Suurin osa sekä tytöistä että pojista oli vastannut kuitenkin olevansa jokseenkin samaa mieltä, ja tämän vastausvaihtoehdon kohdalla ryhmien välillä ei ollut juurikaan eroa. Tytöistä näin oli vastannut nimittäin 53 % (n=53) ja pojista noin 51 % (n=59). Erot tulevat esiin siinä, että pojista noin 28 % (n=33) oli täysin tyytyväisiä käytävien viihtyvyyteen, kun taas tytöistä tätä mieltä oli vain 9 % (n=9). Jokseenkin eri mieltä käytävien viihtyvyydestä oli puolestaan 35% (n=35) tytöistä ja vain noin 15 % (n=17) pojista. Täysin eri mieltä oli 3 % (n=3) tytöistä ja pojista noin 6 % (n=7).

Tyytyväiset oppilaat olivat perustelleet mielipiteitään taas hyvin samankaltaisilla asioilla. Tällä kertaa ne koskivat sitä, että he kokivat käytävällä olevan tarpeeksi penkkejä ja muutama tyttö ja poika nostivat positiivisena esille sen, että käytävillä on esillä oppilaiden töitä. Jokseenkin tyytyväiset oppilaat olivat jälleen nostaneet esille osittain näitä samoja asioita, mutta he toivoivat kehitystä käytävien viihtyisyyteen sisutuksella. He toivoivat muun muassa värikkäämpiä seiniä, tauluja, graffiteja sekä sohvia. Muutammat tytöt kokivat viihtyisyyden laskevan metelin vuoksi ja osa sekä tytöistä että pojista oli sitä mieltä, että käytävillä on liian ahdasta. Osa tosin oli maininnut, että tämä on ongelma vain tietyillä käytävillä. Jokseenkin eri mieltä olevat oppilaat olivat maininneet perusteluissa kaikkia edellä mainittuja asioita, mutta kenenkään mielestä istumapaikkoja ei ollut riittävästi, vaan moni toivoi niitä lisää ja mielellään sohvia. Muutammat kokivat, että penkit ovat liian kovia ja epämiellyttäviä. Joidenkin käytävien ahtaus korostui näissä perusteluissa ja muutama tyttö oli sitä mieltä, että joillakin käytävillä on liian pimeää. Täysin eri mieltä olevien oppilaiden näkemät kehittämistarpeet vastasivat edellä mainittuja. Alle on poimittu muutaman oppilaan kommentti koskien käytävien viihtyisyyttä.

Lisää väriä, ei joka paikas samaa väriä niinku nykysin. (Oppilaan kehitysidea käytäville.)
 Taas kerran, TYLSÄT! Yksiväriset, tylsät seinät. Eikö koulu oo nuorten paikka? Missä värit ja graffitit? Musiikkia? (Oppilaan ajatuksia käytävistä)

Luokkatiloihin liittyviä väittämiä oli kaksi. Toinen väittäjä liittyi pulpettien ja pöytien sekä tuolien ergonomisuuteen istumista ja työskentelyä ajatellen ja toinen luokkatilojen viihtyisyyteen. Suurin osa oppilaista oli ainakin osittain tyytyväisiä pöytätasojen ja tuolien ergonomisuuteen. 39 % (n=84) oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että ne ovat riittävän hyviä ergonomisesti ja noin 41% (n=89) täysin samaa mieltä. Oppilaista 14% (n=30) oli jokseenkin eri mieltä asiasta ja täysin eri mieltä 6% (n=13). Luokkatilojen ergonomisuuden suhteen ei ollut tyttöjen ja poikien vastausjakaumassa havaittavissa merkittäviä eroja. Täysin tai jokseenkin samaa mieltä riittävän hyvästä ergonomiasta olleet nostivat esille positiivisina asioina, että he kokivat tuolit mukavina ja pöytien korkeuden sopivana eikä heille ollut aiheutunut

mitään kipuja. Sen sijaan jokseenkin tai täysin eri mieltä olleista suurin osa koki tuolien ja pöytien korkeudet epäsojivina ja kertoivat kärsivänsä usein tämän vuoksi kivuista. He toivoivat tuoleihin ja pöytiin säädeltävyyttä. Monen mielestä tuolit olivat myös liian kovat ja he toivoivat pehmeämpiä tuoleja ja muutama ehdotti luokkiin jumppapalloja. Tässä törmäämme ergonomiseen ongelmaan, joka syntyy, kun suurille massoille suunniteltavat välineet valitaan sen mukaan, miten ne sopivat suurimmalle osalle käyttäjästä.

Luokkatilojen sisustuksen viihtyisyyteen liittyen suurin osa vastaajista, noin 43 % (n=94), oli jokseenkin samaa mieltä viihtyisyydestä ja jokseenkin eri mieltä oli noin 33% (n=72). Täysin tyytyväisiä oli noin 13% (n=29) ja tyytymättömiä 10 % (n=21). Tämän väittämän kohdalla tyttöjen ja poikien vastausten välillä oli jälleen havaittavissa eroja. Täysin tyytyväisiä oli tytöistä vain 7 % (n=7), kun pojista tyytyväisiä oli noin 19 % (n=22). Jokseenkin samaa mieltä viihtyvyydestä oli tytöistä 29 % (n=29), kun pojista suurin osa, noin 56 % (n=65) oli tätä mieltä. Tytöistä 50 % (n=50) oli jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa ja pojista tätä mieltä oli noin 19 % (n=22). Täysin eri mieltä oli tytöistä 14 % (n=14) ja pojista noin 6% (n=7). Vaikuttaisi siis siltä, että tytöt ovat tyytymättömämpiä luokkatilojen viihtyvyyteen kuin pojat. Noin 25 % perustelun antaneista tytöistä ja 50 % pojista oli sitä mieltä, että luokkatilojen sisustus on hyvä. Tytöistä suuri osa oli sitä mieltä, että luokkatilat ovat tylsiä ja karuja. Pojista myös moni oli tätä mieltä. Edelleen sekä tytöt että pojat korostivat, että runsaampi värien käyttö toisi lisää viihtyvyyttä. Tytöistä moni oli maininnut myös, että toivoisivat luokkiin verhoja ja seinäkellot.

Liikuntatunneilla käytettävien paikkojen toimivuuteen täysin tyytyväisiä oli huomattavan suuri osa, noin 63% (n=136) vastaajista. Jokseenkin samaa mieltä oli 27% (n=58) ja vähemmistö [10% (n=22)] oli jokseenkin eri mieltä tai täysin eri mieltä. Tytöistä kaikki olivat vastanneet olevansa vähintään jokseenkin samaa mieltä toimivuudesta. Heistä 71 % (n=71) oli täysin samaa mieltä ja 29 % (n=29) jokseenkin samaa mieltä. Pojistakin enemmistö, noin 56 % (n=65), oli täysin samaa mieltä toimivuudesta. Jokseenkin samaa mieltä oli 25 % (n=29), jokseenkin eri mieltä noin 13 % (n=15) ja täysin eri mieltä noin 6 % (n=7). Moni oli tässä kohtaa jättänyt perustelematta, mutta huomattavan suuri osa oli kirjoittanut positiivisia kommentteja. Oppilaat kiittelivät paljon liikuntapaikkojen siisteyttä ja hyvää kuntoa sekä monipuolisuutta. Muutama vastaaja oli maininnut salin käyvän ahtaaksi isoille ryhmille. Yksi pojista oli maininnut joidenkin välineiden olevan vanhoja ja yksi oli havainnut saavansa liikuntasalissa homeoireiden kaltaisia oireita.

Koulun liikuntatilat ovat erinomaiset! (Oppilaan perustelu liikuntatilojen toimivuudesta.)
Toimii 5/5 (Oppilaan perustelu liikuntatilojen toimivuudesta.)

Kysyttäessä tyytyväisyyttä pukuhuoneisiin ja wc-tiloihin mielipiteet jakautuivat enemmän. Täysin samaa mieltä siitä, että tilat ovat hyvät, oli 37% (n=80) vastaajista ja tyttöjen ja poikien välillä ei tämän vastausvaihtoehdon kohdalla ollut juurikaan eroa. Jokseenkin samaa mieltä noin 44% (n=95) ja tämän vaihtoehdon valitsi tytöistä 48% (n=48) ja pojista noin 40 % (n=47). Jokseenkin eri mieltä oli 14% (n=30) kaikista vastaajista ja tämän vastausvaihtoehdon tytöt ja pojat olivat jälleen valinneet yhtä useasti. Täysin eri mieltä oli vain 5% (n=11) ja tämän vaihtoehdon oli valinnut vain yksi tyttö ja noin 9 % (n=10) pojista. Tähänkin väittämään oli perusteltu hyvin lyhyesti, mutta esille nousi silti paljon samoja asioita. Positiivisena oli koettu sekä tyttöjen että poikien kohdalla siisteys ja että kaikki toimii. Tyttöjen keskuudessa negatiivisena oli koettu se, että vessoja on koululla liian vähän. Muutamit mainitsivat, että vessat haisevat välillä ja yksi oli ehdottanut niihin ilmanraikastimia. Muutamien mielestä vessat olivat myös liian ahtaat ja välillä sotkuiset. Poikien keskuudessa negatiivisena nousi esille se, että vessoissa on välillä likaista ja yksi mainitsi niistä löytyvän roskia ja nuuskapusseja. Muutama poika mainitsi myös ongelmat poikien pukuhuoneen suihkuissa. Ongelmat liittyivät suurimmilta osin veden lämpötilaan.

Aulassa pitäis olla enemmän tyttöjen vessoja... Poikien vessat aina vapaana, mutta tyttöjen vessat varattuna välitunneilla. Yks poikien vessa tytöille. (Oppilaan perustelu wc-tilojen toimimattomuudelle.)

4.2 Oppilashuollollisten asioiden vaikutus viihtyvyyteen

Toisena aihealueena kyselyssä oli oppilashuollollisten asioiden vaikutus kouluviihtyvyyteen. Tässä aihealueessa väittämät koskivat tukioppilastoiminnan, KiVa Koulu toiminnan sekä opinto-ohjaajan, terveydenhoitajan ja koulukuraattorin palveluiden positiivista vaikutusta kouluviihtyvyyteen. Tukioppilastoiminnan positiivisesta vaikutuksesta suurin osa, noin 39 % (n=84), oli jokseenkin samaa mieltä. Tytöistä tätä mieltä oli 42 % (n=42) ja pojista noin 36 % (n=42). Täysin samaa mieltä asiasta oli 25 % (n=54) vastaajista, eikä tyttöjen ja poikien välillä ollut yhtään eroa tässä. Jokseenkin eri mieltä oli noin 21 % (n=45) ja poikien ja tyttöjen välillä ei tässäkään ollut suurta eroa. Täysin eri mieltä noin 15 % (n=33) vastaajista ja tämän vaihtoehdon oli valinnut tytöistä 10 % (n=10) ja pojista noin 20 % (n=23). Reilusti yli puolet perusteluista koski sitä, että vastaajat eivät olleet kokeneet tukioppilastoiminnan vaikuttavan mitenkään. Muutamit olivat kommentoineet myös, että on hyvin vaikeaa edes tietää, ketkä ovat tukioppilaita. Hyvänä toiminnan olivat kokeneet perusteluissa tukioppilaat itse, koska kokivat toiminnassa mukana olemisen mielekkäänä. Muutamit muut oppilaat mainitsivat tukioppilaiden järjestämät

tapahtumat ja leikit mukavina ja kiittelivät heitä kioskin pitämisestä välitunneilla. Tämän väittämän kohdalla toiminnan vaikutuksia on hyvin hankala arvioida, jos oppilaat ovat valinneet vastausvaihtoehdon summittaisesti, koska eivät ole osanneet arvioida toiminnan vaikuttavuutta ollenkaan.

Toinen väittäjä koski KiVa-koulutoimintaa. Täysin samaa mieltä KiVa-toiminnan positiivisesta vaikutuksesta oli noin 19 % (n=41) vastaajista. Jokseenkin samaa mieltä oli suurin osa, noin 44 % (n=96) vastaajista. Jokseenkin eri mieltä oli 20% (n=43) vastaajista ja täysin eri mieltä 17 % (n=36) vastaajista. Tämän väittämän kohdalla tyttöjen ja poikien vastaukset olivat jakautuneet hyvin samalla tavalla. Myös tämän väittämän kohdalla oli valitettavaa huomata oppilaiden perusteluista, etteivät he ole huomanneet toiminnan vaikutuksia lähes ollenkaan. Moni ei edes tiennyt koulun kuuluvan KiVa-ohjelmaan. Vain muutamia oppilaat kertoivat havainneensa, että kiusaaminen on vähentynyt tai että sitä ei juurikaan ole.

Noin 45% (n=98) vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että opinto-ohjaajan palvelut ovat vaikuttaneet heidän viihtyvyyteensä positiivisesti. Noin 41 % (n=89) vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä ja jokseenkin eri mieltä oli noin 11 % (n=23) vastaajista. Täysin eri mieltä oli vain noin 3% (n=6) vastaajista. Jälleen tytöt ja pojat olivat vastanneet hyvin samankaltaisesti tähänkin väittämään. Suurin osa koki opinto-ohjaajan palvelut ja opo- tunnit viihtyvyyttä lisäävänä ja kokivat opinto-ohjaajien olevan mukavia. Moni myös kertoi, että he ovat helposti tavoitettavissa ja auttavat aina, jos jokin asia askarruttaa. Tässäkin moni kuitenkin koki, etteivät opinto-ohjaajan palvelut vaikuttaneet viihtyvyyteen millään tavalla.

Terveydenhoitajan palveluiden positiivisesta vaikutuksesta täysin samaa mieltä oli 49 % (n=106). Noin 39 % (n=84) vastaajista oli jokseenkin samaa mieltä ja jokseenkin eri mieltä noin 8 % (n=17). Täysin eri mieltä oli vain noin 4 % (n=9). Tytöt kokivat terveydenhoitajan palveluiden vaikuttavan viihtyvyyteen positiivisemmin kuin pojat. Täysin samaa mieltä positiivisesta vaikutuksesta oli 55 % (n=55) ja jokseenkin samaa mieltä 41 % (n=41) tytöistä. Vain 4 % (n=4) tytöistä oli joko jokseenkin tai täysin eri mieltä. Pojista täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli noin 44 % (n=51) ja jokseenkin samaa mieltä noin 37% (n=43). Jokseenkin eri mieltä pojista oli noin 13 % (n=15) ja täysin eri mieltä noin 6 % (n=7). Lähes kaikki perustelut olivat positiivisia ja suurin osa mainitsi terveydenhoitajien olevan mukavia ja että heiltä saa aina apua. Oppilaat olivat tyytyväisiä myös siihen, että terveydenhoitajalle pääsee kohtuullisen helposti ja nopeasti. Jotkut oppilaat olivat myös terveydenhoitajan palveluista sitä mieltä, etteivät ne ole vaikuttaneet viihtyvyyteen. Muutamia perustelivat tätä sillä, etteivät ole tarvinneet terveydenhoitajan palveluita.

Koulukuraattoripalveluiden positiivinen vaikutus jakoi mielipiteitä enemmän. Koulukuraattorin palveluiden positiivisesta vaikutuksesta viihtyvyyteen täysin samaa mieltä oli noin 26 % (n=56). Jokseenkin samaa mieltä oli noin 38 % (n=82) vastaajista, jokseenkin eri mieltä noin 18 % (n=39) ja täysin eri mieltä noin 18% (n=39). Kuten alla olevasta taulukosta nähdään (TAULUKKO 2), tyttöjen ja poikien välisiä eroja on huomattavissa lähinnä toisen ja neljännen vastausvaihtoehdon kohdalla. Näistä eroista voitaisiin päätellä tyttöjen kokevan enemmän koulukuraattoritoiminnalla olevan viihtyvyyttä lisääviä vaikutuksia. Perusteluista nousi taas esille se, että suurin osa ei oikeastaan kokenut kuraattorin palveluilla olevan mitään vaikutuksia viihtyvyyteen. Monet myös perustelivat, etteivät ole koskaan itse käyneet kuraattorilla. Jotkut oppilaat kertoivat saaneensa apua kuraattorilta ja moni oli kommentoinut kuraattorin olevan mukava ja että on kiva tietää, että sieltä saa tarvittaessa apua. Muutamit kertoivat kaverinsa saaneen apua kuraattorilta, mikä on helpottanut myös heitä.

TAULUKKO 2 Koulukuraattorin palveluiden positiivinen vaikutus viihtyvyyteen. (N=216)

Vastausvaihtoehdot	Sukupuoli	
	1.Nainen (n=100)	2.Mies (n=116)
1. Täysin samaa mieltä	28%	25%
2. Jokseenkin samaa mieltä	44%	32,76%
3. Jokseenkin eri mieltä	18%	18,1%
4. Täysin eri mieltä	10%	24,14%

4.3 Vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden merkitys kouluvihtyvyydelle

Kolmas aihealue kyselyssä oli vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden merkitys kouluvihtyvyydelle. Väittämät koskivat oppilaiden ja oppilasryhmien sekä opettajien välillä vallitsevaa ilmapiiriä ja sen vaikutuksia. Ensimmäinen väittämä koski samassa koulussa olevien ystävien/ kavereiden vaikutusta. Huomattava enemmistö, noin 81% (n=176) vastasi olevansa täysin samaa mieltä siitä, että ystävät/kaverit vaikuttavat viihtyvyyteen positiivisesti. Noin 15% (n=32) vastasi olevansa jokseenkin samaa mieltä asiasta. Vain noin 4% (n=8) oppilaista oli jokseenkin tai täysin eri mieltä asiasta. Tässä ei ollut tyttöjen ja poikien välillä havaittavissa eroja. Lähes kaikki perustelut olivat positiivisia ja oppilaat kertoivat kave-

rien olevan tärkeitä ja vaikuttavan viihtyvyyteen paljon. Moni kommentoi kaverien olevan parasta koulussa. Muutama oppilas oli kommentoinut, ettei heillä ole tällä hetkellä hyviä kavereita, mikä vaikuttaa viihtyvyyttä heikentävästi. Yksi oppilas oli myös kommentoinut kaverin vaikuttavan viihtyvyyteen huonosti.

Seuraava väittämä koski oman luokan oppilaiden kesken vallitsevaa ilmapiiriä ja sen vaikutusta. Noin 46 % (n=99) oli täysin samaa mieltä luokan ilmapiirin positiivisesta vaikutuksesta. Noin 35 % (n=75) oli jokseenkin samaa mieltä. Vastaajista noin 16 % (n=34) vastasi olevansa jokseenkin eri mieltä ja täysin eri mieltä noin 4% (n=8). Tyttöillä suosituin vastausvaihtoehto oli jokseenkin samaa mieltä ja 40% (n=40) tytöistä vastasi näin. Pojista tämän vastauksen oli valinnut noin 30 % (n=35). Poikien suosituin vastaus oli täysin samaa mieltä, jonka oli vastannut peräti noin 56 % (n=65) pojista. Tytöistä tätä mieltä oli 34 % (n=34). Jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa oli tytöistä 24 % (n=24) ja pojista noin 9 % (n=10). Täysin eri mieltä oli tytöistä vain 2 % (n=2) ja pojista noin 5 % (n=6).

Suurin osa sekä tytöistä että pojista oli kirjoittanut perusteluihin hyvästä luokkahengestä ja tämän perustelun oli antanut peräti 20 tyttöä ja kymmenen poikaa. Negatiivista palautetta pojilta tuli hyvin vähän. Vain kaksi poikaa kertoi huonosta ilmapiiristä luokassa ja neljä poikaa koki metelin ja häiriökäyttäytymisen vaikuttavan viihtyvyyttä alentavasti. Tytöt antoivat puolestaan huomattavasti enemmän negatiivista palautetta. Kymmenen tyttöä koki metelin tai häiriökäyttäytymisen alentavan heidän viihtyvyytään ja yksitoista tyttöä kertoi, etteivät kaikki tule toimeen keskenään ja luokassa on esimerkiksi nimitelyä.

Oman ikäluokansa vaikutuksen viihtyvyyteen positiivisena koki myös suurin osa vastaajista. Noin 41% (n=89) kaikista vastaajista oli täysin samaa mieltä, tytöistä 33 % (n=33) ja pojista noin 48 % (n=56). Noin 43 % (n=93) kaikista oli jokseenkin samaa mieltä, tytöistä 48 % (n=48) ja pojista puolestaan noin 39 % (n=45). Jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa oli noin 12 % (n=25) ja täysin eri mieltä noin 4% (n=9) vastaajista. Tytöistä jokseenkin eri mieltä oli 15 % (n=15) ja pojista noin 9 % (n=10). Molemmista vain noin 4 % (tytöistä n=4 ja pojista n=5) oli täysin eri mieltä. Huomattava enemmistö vastauksen perustelleista sekä tytöissä että pojissa kertoi ilmapiirin vaikuttavan positiivisesti. Moni sanoi rinnakkaisluokilla olevan mukavaa ja että kaikkien kanssa tulee toimeen. Muutamat olivat kommentoineet, että ikäluokasta löytyy myös ikäviä ihmisiä, jotka vaikuttavat viihtyvyyttä alentavasti ja että on joitakin porukoita, jotka eivät tule keskenään toimeen.

Koko koulun oppilaiden välillä vallitsevan ilmapiirin positiivisesta vaikutuksesta täysin samaa mieltä oli noin 26 % (n=57) ja jokseenkin samaa mieltä noin 53 % (n=115) vastaajista. Tytöistä täysin samaa mieltä oli 19 % (n=19) ja jokseenkin samaa mieltä 61 % (n=61). Pojista noin 33 % (n=38) oli täysin ja noin 46 % (n=54) jokseenkin samaa mieltä. Vastaajat perustelivat positiivista vaikutusta sillä, että koulussa on mukavia oppilaita ja yleisesti ottaen ilmapiiri koulussa on hyvä. Osa myös koki, ettei ole huomannut vaikutusta ollenkaan. Jokseenkin eri mieltä oli noin 16 % (n=35) oppilaista ja täysin eri mieltä noin 4% (n=9). Tytöistä jokseenkin eri mieltä oli 18 % (n=18) ja pojista noin 15 % (n=17). Täysin eri mieltä oli tytöistä 2% (n=2) ja pojista noin 6% (n=7). Moni perusteli negatiivista vaikutusta sillä, että ikäluokat eivät tule toimeen keskenään.

Positiivinen äänen pore kuuluu ympäri koulua koko ajan! (Oppilaan perustelu ilmapiirin positiivisesta vaikutuksesta.)

Viimeisenä oli väittämä opettajien ja oppilaiden välisen ilmapiirin positiivisesta vaikutuksesta viihtyvyyteen. Noin 35 % (n=75) oli täysin samaa mieltä ja noin 48 % (n=104) oli jokseenkin samaa mieltä. Jokseenkin eri mieltä oli noin 14 % (n=30) ja täysin eri mieltä noin 3 % (n=7) vastaajista. Tytöistä täysin samaa mieltä oli 27 % (n=27) ja pojista noin 41 % (n=48). Jokseenkin samaa mieltä tytöistä oli 56 % (n=56) ja pojista noin 41 % (n=48). Jokseenkin eri mieltä tytöistä oli 15 % (n=15) ja pojista noin 13 % (n=15). Täysin eri mieltä oli tytöistä vain 2 % (n=2) ja pojista noin 4 % (n=5). Noin 50 % perusteluista oli positiivisia ja näitä samankaltaisia kommentteja oli sekä tytöillä että pojilla. Positiivisena koettiin mukavat opettajat, joiden kanssa tulee hyvin toimeen. Aika moni oppilas oli kuitenkin kommentoinut, että riippuu hyvin paljon opettajasta, vaikuttaako hän toiminnallaan viihtyvyyteen positiivisesti vai negatiivisesti. Oppilaat arvostivat huumorintajua ja sitä, että kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti. Muutamat oppilaat kokivat, että opettajat ovat liian ankaria tai ovat ottaneet heidät silmätikuiksi.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

5.1 Työn tavoite ja menetelmät

Opinnäytetyössäni halusin nostaa esille koulun voimavaroja ja kehittämistarpeita kouluviihtyvyyden suhteen. Kyselyn tuloksista selviäisi, minkä asioiden suhteen kehittäminen olisi tärkeintä ja kiireellisintä, jotta viihtyvyyttä voitaisiin parantaa. Jotta näihin tavoitteisiin päästäisiin, pyrin selvittämään, mitkä asiat koulussa vaikuttavat oppilaiden kouluviihtyvyyteen. Lisäksi yritin selvittää, miten nämä tekijät vaikuttavat, ja kuinka paljon ne vaikuttavat. Rajasin tutkittavaksi vain koulun sisäisiä tekijöitä, koska näihin olisi mahdollista vaikuttaa konkreettisesti. Työni kohderyhmänä olivat Kalajoen Merenojan koulun oppilaat. Koska minulla oli siihen mahdollisuus, päätin tehdä kokonaistutkimuksen, eli toteuttaa tutkimuksen koko tutkittavalle joukolle.

Koska tutkimani ilmiö, kouluviihtyvyys, oli yleisesti tunnettu, pystyin valitsemaan kvantitatiivisen, eli määrällisen tutkimusotteen. Kuten usein kvantitatiivisessa tutkimuksessa, päätin myös itse kerätä tietoa kyselylomakkeen avulla. Jaottelin kyselyn kolmeen aihealueeseen; fyysinen ympäristö, oppilashuollolliset asiat sekä vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet. Aihealueittain muodostin kysymyksiä, joilla pyrin selvittämään eri tekijöiden vaikutuksia viihtyvyyteen koulussa. Koska sovimme yhteyshenkilöni kanssa, että kyselyni voidaan toteuttaa verkossa, pystyin luomaan kyselyn verkkoon. Kyselyn toteuttamiseen käytin Webropol-ohjelmaa. Ohjelmalla pystyin luomaan linkin kyselyä varten ja oppilaiden vastattua kyselyyn, vastaustiedot tallentuivat Webropoliin. Ohjelmalla vastaustietojen tarkastelu oli vaivatonta ja sen avulla pystyin myös helposti luomaan taulukoita. Muuttujista tarkastelin tuloksissa ristiintaulukoidulla tyttöjen ja poikien vastauksia.

5.2 Tulokset

5.2.1 Fyysisen ympäristön vaikutukset kouluviihtyvyyteen

Tulosten perusteella vaikuttaisi siltä, että koulun fyysinen ympäristö kokonaisuudessaan vaikuttaa jokaisen oppilaan kouluviihtyvyyteen. Piha-alueisiin suurin osa oppilaista oli ainakin jokseenkin tyytyväisiä. Pojat olivat niiden viihtyvyyteen hieman tyytyväisempiä kuin tytöt. Erittäin positiivisina tekijöinä perusteluista nousivat esiin uusi monitoimikenttä ja skeittiparkki. Viihtyvyyttä perusteltiin myös sillä,

että piha-alueet ovat isot ja siellä on paljon tekemistä ja aktiviteetteja. Viihtyvyyttä alentavina tekijöinä perusteluissa esitettiin istumapaikkojen vähyys ja se, että sisäpihat ovat hyvin karuja ja autioita. Muutamat myös toivoivat vielä lisää aktiviteetteja ja tekemistä.

Ruokala oli suurimman osan mielestä toimiva. Positiiviset perustelut koskivat sitä, että jonot liikkuvat nopeasti, ruokaa on helppo ottaa ja että järjestys ruokalassa on hyvä. Positiivisena esiin nostettiin myös ruokalan tilavuus ja hyvä ruoka. Jokseenkin samaa mieltä toimivuudesta olleet sekä toimivuuteen tyytymättömät oppilaat nostivat perusteluissa negatiivisina asioina liian pitkät jonot ruokailuun mentäessä. Muut negatiiviset kommentit koskivat kylmyyttä ja huonoa ruokaa. Pari tyttöä myös toivoi lisää tilaa, värejä ja muutosta sisustukseen.

Aulatiloihin oltiin enimmäkseen tyytyväisiä. Positiivisina tekijöinä esiin nousivat esiin valoisuus ja se että aulat ovat riittävän tilavia. Lisäksi oppilaat kokivat, että auloissa on riittävästi istumapaikkoja. Myös pöytäjalkapallo nähtiin useissa perusteluissa viihtyvyyttä lisäävänä tekijänä. Jotta aulatilat olisivat vielä viihtyisämpiä, oppilaat kaipasivat sinne pehmeämpiä penkkejä tai sohvia. Sisustukseen toivottiin enemmän värejä. Myös käytävien viihtyisyydestä suurin osa oppilaista oli ainakin jokseenkin samaa mieltä. Pojat kokivat käytävät tyttöjä viihtyisämpänä. Viihtyvyyttä perusteltiin sillä, että istumapaikkoja on riittävästi ja positiivisena nostettiin esiin myös se, että seinillä on esillä oppilaiden töitä. Kehitettävänä asioina oppilaat mainitsivat useasti, että haluavat lisää väriä seinille. Heidän mielestään seinillä voisi olla myös tauluja ja graffiteja. Myös käytävillä kaivattiin sohvia ja muutama kertoi penkkien olevan kovia ja epämukavia. Muutamat oppilaat mainitsivat perusteluissa myös, että käytävillä on meluisaa ja että joillakin käytävillä on ahdasta tai pimeää.

Luokkahuoneissa suurin osa oppilaista oli tyytyväisiä pulpettien/pöytien ja tuolien ergonomisuuteen. Tyttöjen ja poikien mielipiteet eivät eronneet toisistaan merkittävästi. Tyytyväiset oppilaat perustelivat kantaansa sillä, että tuolit ovat mukavia ja pöytien korkeus on sopiva. Osa myös sanoi, ettei niiden käyttäminen ole aiheuttanut kipuja ja ovat siksi riittävän hyvät. Jokseenkin tai täysin eri mieltä ergonomisuuden suhteen olleet oppilaat antoivat perusteluiksi, että tuolien ja pöytien korkeudet ovat epäsopivat ja ne aiheuttavat kipuja. Muutamat myös mainitsivat, että tuolit ovat kovat ja muutama toivoikin luokkiin jumppapalloja. Luokkatilojen sisustuksen viihtyisyydestä suurin osa oli jokseenkin samaa tai jokseenkin eri mieltä. Pojista suurin osa oli ainakin osittain tyytyväisiä niiden viihtyvyyteen. Tytöistä suurin osa oli puolestaan ainakin osittain tyytymättömiä. Tytöt perustelivat tyytymättömyyttään sillä, että luokat ovat tylsiä ja karuja ja myös moni poika mainitsi tämän perusteluissaan. Tytöt kaipasivat niihin esimerkiksi verhoja ja seinäkelloja. Molemmat toivoivat runsaampaa värien käyttöä.

Liikuntatunneilla käytettäviin paikkoihin oppilaat olivat kaikista tyytyväisimpiä, eivätkä poikien ja tyttöjen mielipiteet eronneet merkittävästi. Moni oli jättänyt vastauksensa perustelematta, mutta positiivisena esiin nousivat siisteys, paikkojen hyvä kunto sekä monipuolisuus. Muutamit negatiiviset kommentit koskivat lähinnä sitä, että liikuntasali oli ahdas isoille ryhmille. Pukuhuoneisiin ja koko koulun wc-tiloihin suurin osa oli vähintään jokseenkin tyytyväisiä, eikä tässäkään ollut suuria eroja tyttöjen ja poikien välillä. Toimivuutta perusteltiin sillä, että kaikki toimii ja ne ovat siistejä. Perusteluissa tuli tyttöjen kohdalla esille, että monet heistä kokivat vessoja olevan liian vähän. Muutama mainitsi, että vessoissa haisee välillä, ne ovat ahtaita tai että ne ovat välillä sotkuisia. Pojista osa kertoi perusteluissaan, että vessoissa ja pukuhuoneessa on välillä likaista ja muutama heistä mainitsi, että suihkuissa tulee kylmää vettä.

5.2.2 Oppilashuollollisten asioiden vaikutus kouluviihtyvyyteen

Oppilashuollollisten asioiden vaikutuksista voidaan päätellä, että kaikki oppilashuollolliset asiat eivät vaikuta kaikkien oppilaiden kouluviihtyvyyteen. Tukioppilastoiminnan ja KiVa-koulutoiminnan suhteen vastaukset olivat hajaantuneet niin, että toiminta näytti vaikuttaneen yhtä lailla positiivisesti kuin negatiivisestikin oppilaiden viihtyvyyteen. Perusteluita tarkasteltaessa selvisi, että suurin osa oppilaista ei ollut huomannut kummankaan toiminnan vaikutuksia viihtyvyyteen laisinkaan. Moni oppilas kertoi perusteluissa, etteivät edes tiedneet koulun kuuluvan KiVa-ohjelmaan ja muutama, että oli hyvin vaikeaa edes tietää, ketkä olivat tukioppilaita. Tukioppilaat itse kokivat toiminnan viihtyvyyttä lisäävänä, koska heidän mielestään oli mielekäästä olla toiminnassa mukana. Muutama oppilas oli maininnut tukioppilaiden järjestämät tapahtumat ja leikit mukavina tai kiitteli sitä, että tukioppilaat pitivät kioskia välitunneilla. KiVa-toiminnasta muutamit kertoivat havainneensa, että kiusaaminen oli vähentynyt tai että sitä ei juurikaan ollut.

Huomattava enemmistö koki opinto-ohjaajan palveluiden vaikuttaneen viihtyvyyteensä ainakin jokseenkin positiivisesti. Tytöt ja pojat olivat vastanneet hyvin samalla tavalla. Perusteluissa oppilaat kertoivat, että opinto-ohjaajat olivat mukavia ja että heidän palvelunsa ja opo- tunnit lisäävät viihtyvyyttä. He myös kokivat, että opinto-ohjaajat ovat helposti tavoitettavissa ja auttavat aina, jos jokin askarruttaa. Myös opinto-ohjaajan palveluiden kohdalla moni oli kuitenkin sitä mieltä, etteivät ne vaikuttaneet heidän viihtyvyyteensä mitenkään.

Terveydenhoitajan palveluiden suurin osa koki vaikuttaneen kouluviihtyvyyteensä vähintään jokseenkin positiivisesti. Tytöt kokivat palveluiden vaikutukset hieman positiivisemmin kuin pojat. Lähes kaikki perustelut olivat positiivisia. Oppilaiden mielestä terveydenhoitajat olivat mukavia ja he kokivat saavansa heiltä apua aina tarvittaessa. He olivat myös kommentoineet sitä, että terveydenhoitajan vastaanotolle pääsee helposti ja kohtuullisen nopeasti. Muutamat olivat kommentoineet, etteivät olleet tarvinneet terveydenhoitajan palveluita. Ehkä tämä myös selittää osaltaan sitä, miksi palvelut eivät osan mielestä olleet vaikuttaneet heidän viihtyvyyteensä.

Koulukuraattorin palveluiden vaikutukset jakoivat mielipiteitä. Tytöt kuitenkin kokivat toiminnan olevan enemmän viihtyvyyttä lisäävää kuin pojat. Perusteluista selvisi, että suurin osa ei ollut kokenut kuraattoritoiminnan vaikuttavat viihtyvyyteen ollenkaan. Monet kertoivat tämän johtuvan siitä, että he eivät olleet tarvinneet tai käyttäneet palveluita. Osa oppilaista kertoi perusteluissa kuitenkin, että kuraattori oli heidän mielestään mukava ja että he olivat saaneet tältä apua. Osa oli myös maininnut, että on hyvä tietää, että kuraattoriin voi halutessaan olla yhteydessä. Muutamat kertoivat, että heidän kaverinsa olivat saaneet apua, minkä kautta palvelut olivat parantaneet myös heidän viihtyvyyttään.

5.2.3 Vuorovaikutuksen ja sosiaalisten suhteiden vaikutukset kouluviihtyvyyteen

Ystävien ja kavereiden merkitys viihtyvyyteen oli erittäin positiivinen. Lähes kaikki olivat ainakin jokseenkin tätä mieltä. Vain 4% kaikista oppilaista oli täysin tai jokseenkin eri mieltä. Tyttöjen ja poikien vastauksissa ei ollut eroja. Perusteluissa oppilaat kertoivat, että kaverit ovat tärkeitä ja vaikuttavat viihtyvyyteen paljon. Moni kertoi, että kaverit ovat parasta koulussa. Muutama oppilas kirjoitti perusteluihin, ettei heillä ole tällä hetkellä kavereita, mikä vaikuttaa viihtyvyyttä alentavasti. Yksi myös kertoi, että hänen kaverinsa vaikuttaa hänen viihtyvyyttään alentavasti.

Luokkaryhmän ilmapiirin vaikutukseen viihtyvyyden kannalta suurin osa oppilaista vaikutti olevan tyytyväisiä. Pojat olivat hieman tyytyväisempiä kuin tytöt. Suurin osa sekä tytöistä että pojista oli perustellut tätä sillä, että heidän luokissaan oli hyvä luokkahenki. Vain kuusi poikaa oli antanut negatiivista palautetta, joka koski huonoa ilmapiiriä luokassa, häiriökäyttäytymistä ja metelöintiä. Tytöistä 21 oli kirjoittanut perusteluihin negatiivisista vaikutuksista, jotka johtuivat heidän mukaansa häiriökäyttäytymisestä tai huonosta luokkahengestä, joka näkyi esimerkiksi nimittelynä. Oman ikäluokan kesken vallitsevan ilmapiirin vaikutukset koettiin myös suurimmilta osin ainakin jokseenkin positiivisesti. Myöskään tämän suhteen poikien ja tyttöjen kesken ei ollut suurta eroa. Huomattava enemmistö perustelun

antaneista kirjoitti positiivista vaikutuksista ja he kertoivat rinnakkaisluokilla olevan mukavaa ja että ikäluokassa kaikki tulevat toimeen keskenään. Muutama kertoi perusteluissaan kuitenkin, että ikäluokasta löytyy joitain porukoita, jotka eivät tule toimeen keskenään tai yksittäisiä oppilaita, jotka vaikuttavat toiminnallaan viihtyvyyttä alentavasti.

Koko koulun oppilaiden välillä vallitsevan ilmapiirin positiivisesta vaikutuksesta suurin osa oli jokseenkin samaa mieltä, ja toiseksi eniten oppilaat olivat vastanneet olevansa täysin samaa mieltä. Positiivisia vaikutuksia oppilaat olivat perustelleet sillä, että koulussa on mukavia oppilaita ja että ilmapiiri on yleisesti ottaen hyvä. Osa kuitenkin koki, ettei tällä ollut vaikutusta heidän viihtyvyyteensä. Oppilaat, jotka olivat kokeneet vaikutuksen negatiivisesti, perustelivat kantaansa sillä, että kaikki ikäluokat eivät tule toimeen keskenään. Oppilaiden ja opettajien välisen ilmapiirin positiivisesta vaikutuksesta kouluviihtyvyyteen enemmistö oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Pojat kokivat vaikutukset hieman positiivisemmin kuin tytöt. Noin puolet perusteluista oli positiivisia. Opettajien koettiin niiden mukaan olevan mukavia ja oppilaat kokivat, että heidän kanssaan tulee hyvin toimeen. Moni kuitenkin koki, että ilmapiiri ja sen vaikutus voi vaihdella paljonkin eri opettajien kanssa. Perusteluista nousi esiin, että oppilaat arvostivat opettajissa huumorintajua ja tasa-arvoista kohtelua.

5.3 Kehittämideoita kouluun

Kuten edellä todettiin, koulu oli suurimmilta osin onnistunut luomaan hyvät fyysiset puitteet koulukäynnille. Oppilaat toivoivat kuitenkin joitain muutoksia, erityisesti sisustukseen ja oleiluun liittyen. Tällä hetkellä oppilaiden käyttämät tilat ovat toisenlaiset, koska oppilaat käyvät koulua parakkirakennuksissa. Oppilaiden muutostoiveet aiempaan ympäristöön voidaan kuitenkin ottaa huomioon nyt suunniteltaessa uuden koulurakennuksen tiloja. Uusia tiloja sisustettaessa olisi hyvä huomioida oppilaiden toiveet siitä, että käytävillä ja auloissa olisi aiempaa enemmän värien käyttöä, pehmeämpiä penkkejä tai sohvia ja ylipäänsä hieman lisää istumatilaa. Monet toivoivat myös enemmän oppilaiden kädenjälkeä näkyviin taiteen muodossa. Tämä olisi helppoa toteuttaa tulevaisuudessa materiaalikustannusten hinnalla.

Piha-alueisiin liittyen suurimpana toiveena nousi esiin, että oppilaat halusivat niihin enemmän istumapaikkoja. Monien mielestä asfaltoidut sisäpihat olivat myös ankean näköisiä. Mikäli uuden koulun tiloja suunniteltaessa ei ole vielä kysely oppilaiden toiveita, kannattaisi tämä varmasti tehdä. Oppilaiden kanssa voitaisiin yhdessä avoimesti pohtia heidän toiveitaan. Fyysiseen ympäristöön liittyen oppilaiden

antamassa palautteessa tuli ilmi myös, että he kokivat aiemmassa koulurakennuksessa olevan liian vähän vessoja tytöille. Toivottavasti wc-tilat olisi suunniteltu uudessa koulurakennuksessa aiempaa paremmin.

Oppilashuollollisten asioiden suhteen tärkeimpänä kehityskohteena nousi esiin ennaltaehkäisevä oppilashuollollinen toiminta eli tukioppilastoiminta ja KiVa Koulu-toiminta. KiVa Koulu-toiminta on toimintaa, josta olisi hyvä olla ainakin toimintasuunnitelma ja kiusaamistapausten käsittelyprosessin kuvaus jokaisen nähtävillä. Kalajoen koulujen, lukion ja varhaiskasvatuksen kotisivuilta Merenojan koulun huoltajille tarkoitetusta esittelystä löytyi tieto siitä, että nyt kevätlukukaudella 2019 koulu edelleen kuuluu KiVa-ohjelmaan. Tässä esittelystä kerrottiin, että koulussa järjestetään KiVa-oppitunteja ja että koululla on KiVa-tiimi, joka käsittelee kiusaamistapauksia. Kaikilla kouluyhteisön jäsenillä tulisi olla käsitys siitä, mitä KiVa-koulutoiminta omassa koulussa tarkoittaa. Olisi hyvä tarkistaa, että tämä toteutuu. Verkkosivullekin olisi hyvä lisätä tieto KiVa-toiminnasta hieman näkyvämmiin esimerkiksi oppilashuollon alle, koska toiminnan voidaan katsoa olevan osa oppilashuoltoa. Siellä voisi olla myös näkyvissä edellä mainittu toimintasuunnitelma ja kiusaamistapausten käsittelyprosessin kuvaus.

Myös tukioppilastoiminta on sellaista ennaltaehkäisevää oppilashuollollista toimintaa, jonka näkyvyyttä pitäisi lisätä. Oppilaat eivät voi hakeutua tukioppilaiden seuraan, jos eivät edes tiedä, keitä nämä ovat. Koulussa olisi hyvä tarkistaa, että tukioppilasohjaajilla on mahdollisuus käyttää toimintaan vähintään 1,5 tuntia työaikaa viikossa ja että tukioppilailta on mahdollisuus kokoontua säännöllisesti niin keskenään kuin tukioppilasohjaajienkin kanssa. Tukioppilastoiminnan tulisi olla suunnitelmallista ja tukioppilailta pitäisi olla selkeä koko vuoden toimintasuunnitelma.

Koko koulun oppilaiden välistä ja ikäluokkien keskinäistä yhteishenkeä voisi luoda ja kehittää esimerkiksi järjestämällä yhteisiä tapahtumia, tekemistä tai vaikkapa teemapäiviä aiempaa enemmän. Tässä voisi hyödyntää KiVa-toimintaa, tukioppilastoimintaa ja oppilaskuntaa. Tukioppilaita ja oppilaskuntaa voisi myös esimerkiksi rohkaista tekemään yhteistyötä muiden paikkakunnan toimijoiden kanssa, jotka voisivat mahdollisesti auttaa esimerkiksi tapahtumien toteuttamisessa. Koulun kannattaisi myös hyödyntää sosiaalista mediaa yhteishengen luomisessa. Luokilla saattaakin olla ryhmiä esimerkiksi Whatsapp-sovelluksessa, joka on hyvä kanava kommunikoida luokan kesken myös vapaa-ajalla. Merenojan koulun Instagram-tililtä löysin huhtikuussa 2019 yhden 2017 vuonna lisätyn kuvan, joten voisi olla hyvä luoda aktiivista käyttöä tilille. Mikäli koululla ei vielä ole, sille voisi luoda myös oman Snapchat-tilin. Koulussa voisi etsiä esimerkiksi muutamia oppilaita ja opettajia somevastaaviksi, jotka päivittäisivät Instagramia ja Snapchatia tavoitteenaan luoda positiivista ja kiinnostavaa sisältöä koulun arkeen liittyen.

Opettajien ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta voisi parantaa vielä ehkä entisestään esimerkiksi avoimella keskustelulla tuntien aikana ja antamalla mahdollisuus palautteen antamiseen puolin ja toisin. Mikäli opettajat kokevat, että he tarvitsisivat lisäkoulutusta esimerkiksi ryhmädynamiikkaa koskien, tulisi siihen antaa mahdollisuus. Opettajien ryhmäilmiöiden tuntemus voisi parantaa sekä oppilaiden ja opettajien välisiä suhteita, että oppilasryhmien keskinäisiä suhteita.

5.4 Oman työn arviointi

5.4.1 Aihe ja tutkimusmenetelmät

Mielestäni aihevalinta, kouluviihtyvyys, oli onnistunut. Se sopi tukemaan ammatillisia tavoitteitani ja oli mielestäni kiinnostava aihe. Se oli myös helppo kuvata selkeästi ja se tuli esille jo opinnäytetyöni nimestä. Toki olen jälkeenpäin miettinyt, olisiko minun pitänyt pohtia aihetta vielä enemmän ja valita jokin vielä kiinnostavampi aihe. Ehkä tämä olisi vaikuttanut siihen, että olisin saanut tutkimuksen nopeammin valmiiksi. Aihe oli kuitenkin helppo rajata koulun sisäisiin tekijöihin ja mielestäni rajaus oli toimiva. Koin kuitenkin, että koska tein työni yksin, olisin luultavasti jaksanut perehtyä tietoperustaan ja avata sitä syvällisemmin, jos olisin rajannut aihetta vielä tiukemmin.

Tuotostani tarkastellessa huomasin, että en ollut oikeastaan selkeästi määritellyt varsinaista tutkimusongelmaa. Muodostin tutkimuskysymykset enemmänkin aiheen kuin ongelman pohjalta. Tavoitteet ja tutkimuskysymykset sen sijaan kulkivat aika lailla käsi kädessä. Muodostin tutkimuskysymykset siten, että saamalla vastaukset niihin saavutettaisiin myös tavoitteet. Toisaalta asettamani tavoitteet ehkä osaltaan korvasivat tutkimusongelman määrittelemättömyyttä. Käsitteitä en määritellyt, koska mielestäni työssä ei ollut vaikeasti ymmärrettäviä käsitteitä.

Koen, että kvantitatiivinen tutkimus sopi kouluviihtyvyyden tutkimiseen. Kyselylomakkeella tiedot saatiin kätevästi kerättyä ja kyselyn testaaminen ennakkoon vaikutti siihen, että siitä saatiin toimiva. Koska kysely toteutettiin verkkokyselynä, kykenin tekemään kokonaistutkimuksen, mikä toi hyvän luotettavuuden tutkimukselle. Verkkokyselyn ansiosta myös kyselyn toteuttaminen koululla helpottui, eikä salassapidon kanssa tullut samanlaisia riskejä kuin paperisten lomakkeiden kanssa. Kokonaistutkimuksen tekeminen toi tuloksiin luotettavuutta.

5.4.2 Tavoitteiden saavuttaminen

Opinnäytetyössäni päästiin tavoitteisiin ja tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset. Kysymykset kyselyyn olisi kuitenkin voinut muodostaa vielä paremmin, koska ilman perusteluita saatu tieto olisi ollut huomattavasti tulkinnanvaraisempaa. Tulosten perusteella nousi esiin koulun voimavaroja ja kehittämiskohteita ja niiden perusteella pystyi myös pääättelemään, mitkä kehityskohteet olivat tärkeimpiä. Ensimmäinen tutkimuskysymys oli, mitkä tekijät vaikuttavat kouluviihtyvyyteen. Tuloksia tarkastelemalla voitiin tulkita, että fyysinen ympäristö kokonaisuudessaan vaikutti merkittävästi oppilaiden viihtyvyyteen. Toki voi olla mahdollista, että oppilaat kokivat jotkin tilat toimiviksi, vaikka eivät kokisikaan niiden vaikuttavan viihtyvyyteen heidän itsensä kohdalla. Perusteluissa ei tällaista ilmiötä ollut kuitenkaan havaittavissa.

Oppilashuollollisten asioiden kohdalla voitaisiin pelkästään vastausvaihtoehtojen perusteella päätellä, että ne olivat kaikki vaikuttaneet kouluviihtyvyyteen, joko positiivisesti tai negatiivisesti. Perusteluista kuitenkin selvisi, että kaikki oppilaat eivät olleet kokeneet oppilashuollollisten palveluiden vaikuttavan omaan viihtyvyyteensä. Erityisesti tukioppilastoiminnan ja KiVa-toiminnan kohdalla tämä korostui, koska suurin osa oli kirjoittanut perusteluihin, etteivät olleet huomanneet vaikutuksia lainkaan. Tuloksista kykenin siis pääättelemään, että oppilashuollollisista palveluista kaikki vaikuttivat ainakin joidenkin oppilaiden viihtyvyyteen. Perusteluiden ansiosta selvisi kuitenkin, että tukioppilastoiminnalla, KiVa-toiminnalla ja koulukuraattorin palveluilla ei ollut vaikutusta suurimman osan viihtyvyyteen. Sosiaalisia suhteita ja vuorovaikutusta tarkastellessa selvisi, että ystävyysuhteet ja eri kyselyssä esiin nostettujen ryhmien välinen ilmapiiri vaikuttivat keskeisesti oppilaiden viihtyvyyteen. Koko koulun välisen ilmapiirin vaikutus oli ainoa, jonka kohdalla osa oppilaista oli kirjoittanut perusteluihin, että he eivät kokeneet sen vaikuttaneen heidän viihtyvyyteensä.

Kuten edellä totesin, perustelut olivat ainoa asia, jonka ansioista sain tietää ne tekijät, jotka eivät vaikuttaneet viihtyvyyteen välttämättä ollenkaan. Tämän vuoksi olisi siis ollut varmasti hyvä lisätä kyselyyn vastausvaihtoehto, joka olisi kuvannut sitä, ettei vaikutusta kouluviihtyvyyteen koeta olevan ollenkaan. Mikäli en olisi lisännyt kyselyyn kohtia perusteluita varten, en siis olisi saanut totuudenmukaista tietoa ensimmäistä tutkimuskysymystä koskien. Toisena tutkimuskysymyksenä oli, miten eri kyselyssä nousevat tekijät vaikuttavat viihtyvyyteen. Näitä vaikutuksia kykenin lukemaan sen perusteella, olivatko oppilaat kallistuneet vastausvaihtoehdoissa positiivisen vai negatiivisen kaltaisiin vaikutuksiin.

Toiseen tutkimuskysymykseen saatiin fyysisen ympäristön kohdalla mielenkiintoisia vastauksia. Kaikkein positiivisimmin oppilaat kokivat liikuntatunneilla käytettyjen paikkojen toimivuuden. Myös muutoin fyysinen ympäristön toimivuus ja vaikutukset kouluviihtyvyyteen koettiin enimmäkseen positiivisena. Osa oppilaista oli kokenut ympäristöllä olevan myös negatiivisia vaikutuksia. Molemmat koetut vaikutukset näkyivät myös perusteluissa. Oppilashuollollisten asioiden vaikutukset viihtyvyyteen koettiin joko positiivisena tai vaikutuksia ei koettu olevan ollenkaan. Tässä kohtaa perustelut nousivat jälleen tärkeään rooliin, koska pelkästään vastauksien perusteella olisi näyttänyt siltä, että oppilashuollollisilla asioilla oli myös negatiivisia vaikutuksia. Perusteluista kuitenkin selvisi, että täysin tai jokseenkin eri mieltä positiivisista vaikutuksista olleet olivat valinneet vastausvaihtoehdon, koska eivät kokeneet palveluilla olevan lainkaan vaikutusta heidän viihtyvyyteensä.

Tarkasteltaessa sitä, miten sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus vaikuttivat kouluviihtyvyyteen, selvisi, että myös niiden vaikutukset koettiin lähinnä positiivisena. Ystävien ja kavereiden vaikutus koettiin erittäin positiivisena. Suurimmilta osin myös luokan, ikäluokan ja koko koulun oppilaiden välillä vallitsevan ilmapiirin koettiin vaikuttavan positiivisesti. Osa koki eri ryhmien välillä vallitsevien ilmapiirien vaikuttavan kuitenkin myös negatiivisesti. Opettajien ja oppilaiden välisen ilmapiirin oppilaat kokivat myös vaikuttaneen viihtyvyyteensä enimmäkseen positiivisena ja vain seitsemän oppilasta koki vaikutuksen pelkästään negatiivisena.

Kolmas tutkimuskysymys oli, kuinka paljon eri kyselyssä nousseet tekijät vaikuttivat kouluviihtyvyyteen. Tämänkin kysymyksen kohdalla perustelut nousivat tärkeään rooliin. Perusteluiden määrät eri tekijöiden kohdalla vaikuttaisivat kertovan siitä, kuinka tärkeänä tekijän vaikutus viihtyvyyteen koettiin. Ilman perusteluita vastauksia kolmanteen tutkimuskysymykseen olisi ollut mahdotonta päätellä yhtä todennukaisesti. Fyysisen ympäristön kohdalla eniten viihtyvyyteen näyttivät vaikuttaneen paikat, jotka oppilaat luultavasti kokevat eniten omaksi tilakseen. Eniten vaikutuksia näytti olevan siis aulatilojen, käytävien ja piha-alueiden viihtyvyydellä. Vähiten viihtyvyyteen näyttivät vaikuttavan pukuhuone -ja wc-tilat.

Oppilashuollollisten palveluiden oppilaat eivät näyttäneet kokevan vaikuttavan yhtä paljon viihtyvyyteensä, kuin fyysisen ympäristön. Eniten vaikutuksia näytti olevan opinto-ohjaajan palveluilla ja terveydenhoitajan palveluilla. Vähiten vaikutuksia oli tukioppilas- ja KiVa-toiminnalla. Sosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutuksen osalta ystävät ja kaverit vaikuttivat viihtyvyyteen eniten. Myös luokan ja ikäryhmän sekä oppilaiden ja opettajien kesken vallitseva ilmapiiri koettiin viihtyvyyteen vaikuttavana tekijänä.

Kaikkien oppilaiden välillä vallitsevalla ilmapiirillä ei koettu olevan aivan yhtä suurta vaikutusta kuin muiden ryhmien välillä vallitsevalla ilmapiirillä.

5.4.3 Luotettavuus

Tutkimukseni otantana toimi koko tutkittava joukko eli kysymyksessä oli kokonaistutkimus. Tämä toi tutkimukselle luotettavuutta, koska en ottanut vain pientä otantajoukkoa ja yleistänyt heidän vastauksiinsa koskemaan koko kouluyhteisöä, vaan sain vastaukset koko yhteisöltä. Luonnollisesti ihan kaikki oppilaat eivät olleet koulussa kyselyn toteuttamishetkellä sairastumisten ja muiden poissaolojen vuoksi, mutta kato oli niin pieni, ettei sen voinut ajatella vääristävän tuloksia. Opinnäytetyön viivästyminen on kuitenkin aiheuttanut tietysti sen, että tutkimustieto on jo vanhaa. Oppilaiden vastaukset nyt olisivat luultavasti täysin erilaisia, koska tällä hetkellä oppilaat käyvät koulua parakkirakennuksissa. He hoitavat vain ruokailut koulun ruokalassa.

5.5 Oma oppimisprosessi

Opinnäytetyön valmiiksi saattaminen oli minun kohdallani erittäin pitkälinen prosessi. Aloitin vuoden 2015 keväällä ja lopetin vuoden 2019 keväällä, joten aikaa kului neljä vuotta. Ajanhallinta ei ole ollut opiskeluaikana vahvinta osaamisessani, ja tässä se näkyy kaikkein selvimmin. Jos tulevaisuudessa ryhtyisin uudestaan työstämään vastaavaa, keskittyisin siihen ja hoitaisin sen nopeasti alta pois. Omassa elämässäni olen kokenut paljon prosessin aikana, minkä vuoksi olen aika ajoin tehnyt opinnäytetyötä, mutta aina se on jäänyt taka-alalle muun keskellä.

Opinnäytetyötä tehdessä sai kokeilla tutkijan roolia, mikä oli hyödyllistä tulevaisuutta ajatellen. Prosessi opetti eri vaiheissa eri asioita. Suunnitteluvaiheessa tutustuin erilaisiin tutkimusotteisiin. Mikäli tulevaisuudessa tulee vastaan tilanne, jossa tarvitaan jonkinlaista tutkimusta/kartoitusta, minulla on käsitys siitä, mikä tutkimusote sopii mihinkin tilanteeseen. Opin myös, että tutkijan taidoissa olennaista on tavoitteiden asettaminen ja mahdollisen kyselylomakkeen laatiminen. Ennen opinnäytetyön tekemistä en osannut ajatella esimerkiksi sitä, kuinka suuri vaikutus on kysymysten ja vastausvaihtoehtojen muodolla saadun tiedon laatuun. Oppimani pohjalta uskon, että kykenen asettamaan saavutettavissa olevat tavoitteet ja suunnittelemaan tarkoitusta vastaavan kyselyn.

Tutkijan roolissa vaikeimmaksi koin kirjallisen tuotoksen valmiiksi saattamisen. Uskon, että tämä johtuu siitä, että opinnäytetyöni oli niin laaja. Se käsitteli kouluviihtyvyyttä niin useasta eri näkökulmasta. Tämä aiheutti sen, etten jaksanut perehtyä aiheisiin niin syvällisesti kuin laadukas tutkimus edellyttäisi. Jos tulevaisuudessa teen tutkimusta, pohdin tarkemmin sen rajausta, jotta voin muodostaa syvemmän käsityksen aiheesta kokonaisuudessaan.

LÄHTEET

- Finlex. Oppilashuoltolaki 1286/2013. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>. Viitattu 2.5.2015.
- Höglund, S. 2011. Värit vaikuttavat mielialaan. Mieli. Oma terveys. Avainapteekit. Saatavissa: <http://www.avainapteekit.fi/oma-terveys/mieli/varit-vaikuttavat-mielialaan>. Viitattu 18.4.2015.
- Hämäläinen, M. 2011. Tukioppilastoiminnan vaikutukset koettuun kouluviihtyvyyteen. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman opinnäytetyö. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/34885>. Viitattu 2.2.2015.
- Juuti, P & Salmi, P. 2014. Tunteet ja työ - uupumuksesta iloon. Juva: PS-kustannus.
- Kananen, J. 2011. Kvantti. Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy-Juvenes Print.
- Kukkonen, S. 2011. "Meillä saattas olla ihan kuollu luokka": Koulunuorisotyön vaikutus kouluviihtyvyyteen. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman opinnäytetyö. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/35134>. Viitattu: 2.2.2015.
- Launis, M & Lehtelä, J. 2011. Ergonomia. Tampere: Tammerprint Oy.
- Lindqvist, M. 2013. Murrosikäisten nukkuminen, kouluviihtyvyys ja koulukäyttäytyminen: tutkimus espoolaisista seitsemäsluokkalaisista. Hoitotyön koulutusohjelman opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10:024/66294>. Viitattu 2.2.2015.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2015. Saatavissa: <http://www.mll.fi/kasvattajille/tukioppilastointinta/>. Viitattu 3.4.2015.
- Mielenterveysseura. Saatavissa: <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/el%C3%A4mme-suhteessa-muihin>. Viitattu 11.12.2018.
- Nyyssönen, H. 2012. Katse Ryhmässä - Ryhmän merkitys kouluviihtyvyyteen nuoren näkökulmasta. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman opinnäytetyö. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Saatavissa: <https://www.theseus.fi/handle/10024/51826>. Viitattu 2.2.2015.
- Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa – vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Keuruu: PS-kustannus, OTAVAN KIRJAPAINO OY
- Turun Yliopisto ja oppimistutkimuksen keskus. KiVa Koulu®. Saatavissa: <http://www.kivakoulu.fi/>. Viitattu 3.4.2015.
- KEHA-keskus. 2019. Saatavissa: <http://www.ammattinetti.fi/ammattit>. Viitattu 20.1.2019.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavissa: <https://stm.fi/kouluterveydenhoito> . Viitattu 15.1.2019
- Väestöliitto. 2019. Ystävyyys. Saatavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/mina-ja-muut/ihmissuhteet/ystavyys/> . Viitattu 20.1.2019.

Hei!

Olen sosionomi- opiskelija Centria-ammattikorkeakoulusta Ylivieskan yksiköstä. Teen tutkimusta kouluviihtyvyydestä. Tutkimuksessa kartoitan; Mitkä asiat vaikuttavat oppilaiden kouluviihtyvyyteen? Kuinka suureen osaan oppilaita mikäkin asia vaikuttaa? Vaikuttavatko ne kouluviihtyvyyttä lisäävästi vai heikentävästi?

Tutkimukseen osallistuminen hyödyttää oppilaita ja koko koulua, koska tulosten pohjalta saadaan tietoa siitä, mitä asioita koulussa kannattaa kehittää parempaan suuntaan, jotta kouluviihtyvyys lisääntyisi. Oppilaat vastaavat kyselyyn anonyymisti. Tutkimustulokset käsitellään luottamuksellisesti asianmukaisella tavalla.

Jos haluatte kysyä jotakin tutkimukseen liittyen,

ottakaa yhteyttä sähköpostitse osoitteeseen uusitalo.saana@kotinet.com

Ystävällisin terveisin,

Saana Uusitalo

Sosionomi-opiskelija

Centria-ammattikorkeakoulu

KOULUVIIHTYVYYS MERENOJAN KOULUSSA

TAUSTATIEDOT

Sukupuoli *

- 1. Nainen
- 2. Mies

Luokka-aste *

- 1. 7.luokka
- 2. 8.luokka
- 3. 9.luokka

1.FYYSINEN YMPÄRISTÖ

Valitse seuraavista väittämistä vaihtoehto, joka kuvaa mielipidetäsi parhaiten. Perustele aihealueen lopuksi aihealueen vastaukset.

Koulun piha-alueet ovat viihtyisät *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Koulun aula-tilat ovat viihtyisät *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Koulun ruokala on toimiva *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Koulun käytävät ovat viihtyisät *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Luokkatilojen pulpetit/ pöydät ja istuimet ovat ergonomisesti riittävän hyvät kenet istumaan siten, ettei esimerkiksi selkä kipeydy tuolin mallin, pöydän/ ppetin korkeuden ym. vuoksi) *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Luokkatilojen sisustus on viihtyisä *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Liikuntatunneilla käytettävät paikat (esim. liikuntasali, urheilukenttä) ovat toimivia *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Pukuhuoneet sekä suihku - ja wc-tilat koululla ovat hyvät *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Perustele aihealueen 1, FYYSinEN YMPÄRISTÖ, vastaukset

---

2. OPPILASHUOLLOLLISET ASIAT

Valitse seuraavista väittämistä vaihtoehto, joka kuvaa mielipidettäsi parhaiten. Perustele lyhyesti

Tukioppilastoiminta on vaikuttanut kouluviihtyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Koulumme KiVa-koulu toiminnassa mukana oleminen on vaikuttanut kouluviihtyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Opinto-ohjaajan palvelut ovat vaikuttaneet/ vaikuttavat kouluviihtyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Terveydenhoitajan palvelut ovat vaikuttaneet/ vaikuttavat kouluviihtyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Koulukuraattorin palvelut ovat vaikuttaneet/ vaikuttavat kouluviihtyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Perustele aihealueen 2, OPPILASHUOLLOLLISET ASIAT, vastaukset*

---

3. VUOROVAIKUTUS JA SOSIAALISET SUHTEET

Valitse seuraavista väittämistä vaihtoehto, joka kuvaa mielipidetäsi parhaiten. Perustele lyhyesti

Samassa koulussa olevat ystäväni/ kaverini vaikuttavat kouluviihtyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Luokkalaistemme kesken vallitseva ilmapiiri vaikuttaa kouluviihtyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Ikäluokkamme kesken vallitseva ilmapiiri vaikuttaa kouluviihtyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Koko koulun oppilaiden kesken vallitseva ilmapiiri vaikuttaa kouluviihtyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Oppilaiden ja opettajien välillä vallitseva ilmapiiri vaikuttaa kouluviih-
tyvyyteeni positiivisesti *

- 1. Täysin samaa mieltä
- 2. Jokseenkin samaa mieltä
- 3. Jokseenkin eri mieltä
- 4. Täysin eri mieltä

Perustele aihealueen 3, VUOROVAIKUTUS JA SOSIAALISET SUHTEET, vastauk-
set*

KOULUVIIHTYVYYS MERENOJAN KOULUSSA

POHJATIEDOT

Sukupuoli

1. Nainen
2. Mies

Luokka-aste

1. 7. luokka
2. 8. luokka
3. 9. luokka

Valitse edellä seuraavien aihealueiden väittämistä vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa mielipidettäsi.

Vaihtoehdot:

1. Täysin samaa mieltä
2. Jokseenkin samaa mieltä
3. Jokseenkin eri mieltä
4. Täysin eri mieltä

1. FYYSINEN YMPÄRISTÖ

Koulun piha-alueet ovat viihtyisät

1   2   3   4

Koulun aula-tilat ovat viihtyisät

1   2   3   4

Koulun ruokala on toimiva

1   2   3   4

Koulun käytävät ovat viihtyisät

1   2   3   4

Luokkatilojen pulpetit/ pöydät ja istuimet ovat ergonomisesti riittävän hyvät (Kykenet istumaan siten, ettei esimerkiksi selkä kipeydy tuolin mallin, pöydän/pulpetin korkeuden ym. vuoksi)

1   2   3   4

Luokkatilojen sisustus on viihtyisä

1   2   3   4

Liikuntatunneilla käytettävät paikat (Esim. liikuntasali, urheilukenttä) ovat toimivia

1   2   3   4

Pukuhuoneet sekä suihku – ja wc-tilat koululla ovat hyvät

1   2   3   4

Perustele aihealueen 1 vastaukset

Vaihtoehdot:

1. Täysin samaa mieltä
2. Jokseenkin samaa mieltä
3. Jokseenkin eri mieltä
4. Täysin eri mieltä

2. OPPILASHUOLLOLLISET ASIAT

Luokanohjaajan toiminta on vaikuttanut/ vaikuttaa koulussa viihtymiseeni positiivisesti

1   2   3   4

Tukioppilastoiminta on vaikuttanut/ vaikuttaa koulussa viihtymiseeni positiivisesti

1   2   3   4

Oppilaskuntamme toiminta on vaikuttanut/ vaikuttaa koulussa viihtymiseeni positiivisesti

1   2   3   4

Koulumme KiVa-koulu toiminnassa mukana oleminen on vaikuttanut/ vaikuttaa koulussa viihtymiseeni positiivisesti

1   2   3   4

Opinto-ohjaajan palvelut ovat vaikuttaneet/ vaikuttavat koulussa viihtymiseeni positiivisesti

1   2   3   4

Terveydenhoitajan palvelut ovat vaikuttaneet/ vaikuttavat koulussa viihtymiseeni positiivisesti

1   2   3   4

Koulukuraattorin palvelut ovat vaikuttaneet/ vaikuttavat koulussa viihtymiseeni positiivisesti

1   2   3   4

Perustele aihealueen 2 vastaukset

Vaihtoehdot:

1. Täysin samaa mieltä
2. Jokseenkin samaa mieltä
3. Jokseenkin eri mieltä
4. Täysin eri mieltä

3. VUOROVAIKUTUS JA SOSIAALISET SUHTEET

Samassa koulussa olevat kaverit/ ystävät vaikuttavat kouluviihtyvyyteeni positiivisesti

1   2   3   4

Luokkalaistemme kesken vallitseva ilmapiiri (yhteishenki) vaikuttaa kouluviihtyvyyteeni positiivisesti

1   2   3   4

Ikäluokkamme kesken vallitseva ilmapiiri (yhteishenki) vaikuttaa kouluviihtyvyyteeni positiivisesti

1   2   3   4

Koko koulun oppilaiden kesken vallitseva ilmapiiri (yhteishenki) vaikuttaa kouluviihtyvyyteeni positiivisesti

1   2   3   4

Oppilaiden ja opettajien kesken vallitseva ilmapiiri vaikuttaa kouluviihtyvyyteeni positiivisesti

1   2   3   4

Perustele aihealueen 3 vastaukset